

"MUSSA ON SE AGGRESSIO"

**Asiakkaiden parisuhdeväkivallalle antamat selitykset ja terapeuttien
vastaukset pariterapiaistunnoilla**

Essi Rantanen

Susanna Särkkä

Pro gradu -tutkielma

Psykologian laitos

Huhtikuu 2017

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
Psykologian laitos

RANTANEN, ESSI & SÄRKKÄ, SUSANNA: ”Mussa on se aggressio” Asiakkaiden parisuhdeväkivallalle antamat selitykset ja terapeuttien vastaukset pariterapiaistunnoilla
Pro gradu –tutkielma, 53 sivua

Ohjaaja: Juha Holma

Psykologia

Huhtikuu 2017

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, millaisia selityksiä pariterapiaan parisuhdeväkivallan vuoksi hakeutuneet pariskunnat tarjosivat väkivallalle ja miten terapeutit näihin selityksiin vastasivat. Olimme myös kiinnostuneita siitä, miten vastuu väkivallasta jakautui asiakkaiden tarjoamissa selityksissä.

Aineistomme koostui 50:stä pariterapiaistunnosta jotka sijoituivat pariskuntien terapiaprosessin alkupäähän. Rajasimme aineistomme niihin terapian kohtiin, joissa keskusteltiin fyysisistä väkivaltatilanteista puolisoiden välillä, ja etsimme niistä asiakkaiden puheenvuoroja, joissa he esittivät selityksiä tapahtuneelle väkivallalle. Tutkimme aineistoa diskurssianalyysin periaatteiden mukaisesti aineistolähtöisesti, ja muodostimme löytämistämme diskursseista yleisempiä luokkia.

Löytämämme kymmenen eri selitysdiskurssia olivat jaettavissa kolmeen eri yläluokkaan, jotka olivat väkivalta kontrollin välineenä, väkivalta tunteen ilmentymänä sekä väkivalta hallitsemattomana tekona. Terapeuttien vastaukset näihin selityksiin muodostivat viisi eri vastaustyyliä; minimivastaukset, tarkentavat kysymykset, heijastaminen, vastuuttaminen sekä asiakkaan tunnekokemuksen vahvistaminen. Asiakkaiden selityksissä vastuu jaettiin moninaisesti väkivallan tekijälle tai hänen ulkopuolelleen, joko uhrille tai jollekin tilannetekijälle, kuten päihteelle. Kaikista vähiten asiakkaiden selityksissä vastuuta jaettiin väkivallan tekijälle.

Tutkimuksemme tulokset osoittavat, että parisuhdeväkivallalle tarjotaan moninaisia selityksiä ja että vastuun kuuluminen väkivallan tekijälle ei ole itsestäänselvyys niin parisuhdeväkivallan tekijöille, kuin uhreillekaan. Tuloksemme myös antavat viitteitä siitä, millaisin tavoin terapeutit pyrkivät toimimaan hoitaessaan parisuhdeväkivaltaa pariterapia-asetelmassa. Tutkimusta terapeuttien vastaustyyleistä ei juurikaan ole tehty ja vaatiikin yhä lisää tutkimusta kattavan teorian muodostamiseksi.

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ
Department of Psychology

RANTANEN, ESSI & SÄRKKÄ, SUSANNA: "The aggression is in me" Client's explanations for interpersonal violence and therapists verbal responses in couples therapy

Master's thesis, 53 pages

Supervisors: Juha Holma

Psychology

April 2017

The aim of this thesis was to investigate, what kinds of explanations couples suffering from interpersonal violence (IPV) give to instances of physical violence, in couples therapy setting, and what were the therapist's immediate responses to these explanations. We were also interested in examining, how liability over physical violence was attributed in the explanations that were given by the client's.

Our data consisted of 50 couples therapy sessions situated in the beginning of the couple's therapy process. The data was defined by situations in the sessions where there was talk of physical violence happened between the spouses. From these situations, the statements where clients gave explanations for instances of physical violence were chosen for further examination. The data was analyzed using the principles of discourse analysis of data-drivenness, and discourses found were grouped into broader categories.

The ten distinct discourses of explanation which were established in the couples therapy sessions were grouped into three broader categories, that were violence as means of control, violence as an emotional outlet and violence as an uncontrollable act. Therapist's responses to these explanations formed five different verbal response modes that were minimum responses, specifying questions, reflection, asserting liability and validation of emotional experience. Clients attributed liability for violence in their explanations in varying ways either to the aggressor, or outside of him/her, to the victim or to some situational factor such as alcohol. Out of all these liability attributions, attributing of liability to the aggressor was by far the least common.

These findings speak to the fact that varying explanations are given for instances of IPV by the couples experiencing it, and that the attribution of liability to the aggressor is not self-evident to either the aggressors or the victims of IPV. Our results also give suggestions about the ways in which therapist's attempt to treat IPV in a couples therapy setting. However, there are not enough studies done about the therapist's verbal responses for comprehensive theory formulation.

Sisällys

1. JOHDANTO	1
1.1. Pariterapia parisuhdeväkivallan hoidossa	1
1.1.1. Pariterapian käyttöä parisuhdeväkivallan hoidossa kritisoivia näkökantoja	3
1.1.2. Pariterapian käyttöä parisuhdeväkivallan hoidossa puoltavia näkökantoja	4
1.1.3. Erityishuomioita parisuhdeväkivallan hoidossa käytettävästä pariterapiasta.....	6
1.2. Parisuhdeväkivallan syyt ja selitykset	6
1.3. Parisuhdeväkivalta ja vastuu	9
1.4. Tutkimuskysymykset	11
2. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	12
2.1. Aineisto	12
2.2. Diskurssianalyysi.....	13
2.3. Analyysi	14
3. TULOKSET.....	16
3.1. Asiakkaiden tarjoamat selitykset väkivallalle	18
3.1.1. Väkivalta kontrollin välineenä	18
3.1.2. Väkivalta tunteiden ilmentymänä	22
3.1.3. Väkivalta hallitsemattomana tekona	26
3.2. Terapeuttien vastaukset.....	32
3.2.1. Minimivastaukset	33
3.2.2. Tarkentava kysymys.....	34
3.2.3. Heijastaminen	34
3.2.4. Vastuuttaminen	35
3.2.5. Tunnekokemuksen vahvistaminen	36
4. POHDINTA.....	38
4.1. Tutkimuksen tarkoitus ja päätulokset	38
4.2. Parisuhdeväkivallalle annetut selitykset	39
4.3. Vastuun jakaminen asiakkaiden väkivallalle antamissa selityksissä.....	41
4.4. Terapeuttien vastaustyyliä asiakkaiden tarjoamiin selityksiin.....	43
4.5. Tutkimuksen rajoitukset ja luotettavuus	46
4.6. Tutkimuksen soveltaminen ja jatkotutkimusehdotukset.....	48
LÄHTEET	50

1. JOHDANTO

1.1. Pariterapia parisuhdeväkivallan hoidossa

Parisuhdeväkivaltaa määriteltäessä tulee huomioida, että sillä on monia eri muotoja ja vakavuusasteita (Hintikka, 1999). Eri muotoja ovat fyysinen-, henkinen-, seksuaalinen-, piilevä- sekä omaisuuteen kohdistuva väkivalta. Fyysinen väkivalta pitää sisällään kaikenlaisen voimankäytön, kuten tönimisen ja lyömisen. Henkisellä väkivallalla tarkoitetaan puolestaan uhkailua, nimittelyä ja sanallista pelottelua.

Vaikka parisuhdeväkivaltaa on useita vuosia pyritty ehkäisemään ja hoitamaan, on se silti merkittävä yhteiskunnallinen huolenaihe (Stith, McCollum & Rosen, 2011). Sen seuraukset ovat vakavia niin terveydellisesti, poliittisesti kuin laillisestikin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa jonkinlaista parisuhdeväkivaltaa tapahtuu lähes neljäsosassa parisuhteista. Straus ja Gelles (1990) ovat raportoineet, että yksi kahdeksasta naisesta on joutunut parisuhteessaan fyysisen väkivallan kohteeksi. Stithin ym. (2011) tutkimuksessa tuli esiin, että jopa yli 65%:lla parisuhdeongelmien vuoksi hoitoon hakeutuneista pareista on todettu olevan taustalla myös vähintään yksi parisuhdeväkivallan tapaus. Myös Suomessa naiseinkohdistuvan väkivallan on todettu olevan huolestuttavan yleistä, jopa joka viidennen naisen raportoidaan kokeneen parisuhteessaan fyysistä väkivaltaa, tai sen uhkaa (Heiskanen & Piispa, 1998). Erityisen huolestuttavaa on se, että tilastojen voivat olla todellisuudessa vieläkin korkeammat, ja parisuhdeväkivallan ilmeneminen aliarvioitu ilmiö (Harris, 2006). Allenin ja St. Georgen (2001) mukaan parisuhdeväkivalta, ja etenkin se, miten sitä tulisi hoitaa, ovat keskustelua herättäviä ja kiisteltyjäkin asioita. Etenkin kaikista toimivimmasta ja tehokkaimmasta hoitomuodosta on paljon erimielisyyksiä, ja olennaisin kysymys tuntuukin olevan, tulisiko pariskuntaa hoitaa yhdessä vai erikseen.

Aiemmin näkökulma parisuhdeväkivaltaan oli lähes poikkeuksetta poliittinen, jolloin ajateltiin, että kaikki väkivalta parisuhteessa perustui miehen valtaan ja erityisoikeuksiin (Stith ym. 2011). Nykyään parisuhdeväkivaltaa lähestytään kuitenkin yhä useammin tieteellisestä näkökulmasta, joka korostaa parisuhdeväkivaltaa kokeneita pariskuntia heterogeenisena ryhmänä. Goldner (1999) tuo artikkelissaan esiin kaksi ehkä kiistellyimpää näkökulmaa parisuhdeväkivallasta puhuttaessa.

Feministisen näkökulman mukaan parisuhdeväkivalta on rikollinen teko, jonka mies tekee pelotellakseen, satuttaakseen tai kontrolloidakseen puolisoaan. Näin ollen on selvää, että kyseinen teko on rikos, josta on rangaistava miestä, kun taas naisen kuuluu saada apua mielenterveysalan ammattilaisilta. Sen sijaan psykologisesta näkökulmasta katsottuna molemmat pariskunnan osapuolet ovat jollain tavoin osallisia väkivaltaan, jonka nähdään johtuvan miehen puutteellisesta itsehillinnästä ja naisen kyvyttömyydestä lähteä suhteesta. Tästä näkökulmasta myös hoidon tulisi kohdistua tasavertaisesti ja neutraalisti suhteen molempiin osapuoliin.

Parisuhdeväkivaltaa on pyritty hoitamaan eri lähestymistavoilla ja terapiamuodoilla. Niin yksilö-, pari- kuin ryhmämuotoisella hoidolla on pyritty vaikuttamaan väkivallankäyttöön (Whitaker & Lutzker, 2009). Historiallisesti parisuhdeväkivallan hoito on ollut erittäin sukupuolittunutta, eli mies on automaattisesti nähty väkivallan tekijänä ja nainen täten asetettu uhrin asemaan (McCollum & Stith, 2011). Tästä sukupuolittuneisuudesta johtuen parisuhdeväkivaltaa on perinteisesti hoidettu niin, että miehelle on tarjottu yksilöllistä tai ryhmämuotoista hoitoa poliittisten- ja oikeudellisten toimenpiteiden jälkeen, kun taas naiselle on tarjottu erilaisia tukimuotoja, kuten vertaistukiryhmiä. Kaiken kaikkiaan tällainen hoitomenetelmä on tutkimuksissa todettu enemmän tai vähemmän puuttelliseksi, ja esimerkiksi miesten ryhmien keskeyttäjiä määräksi on voitu arvioida liki 50%.

Pari- ja perheterapeuttien välillä ei ole löydettävissä vielä selvää yhteisymmärrystä siitä, miten käsitellä ja hoitaa parisuhdeväkivaltatapauksia, vaan edelleen kiistellään, onko pariterapia toimivaa vai toimimatonta näissä tapauksissa (Goldner, 1998). Goldnerin mukaan usein tiedostetaan, ettei pariterapia ole kaikille pariskunnille oikea tapa parisuhdeväkivallan hoidossa, mutta vähemmän tiedetään siitä, miten voidaan tunnistaa joukosta ne pariskunnat, joilla pariterapia hoitomuotona toimisi. Toisistaan eriäviä mielipiteitä voidaan selittää ja ymmärtää eri teorioiden, kuten feministisen, psykoanalyttisen, behavioraalisen, biologisen, sosiaaliskonstruktivistisen ja kulttuurisen teorian kautta.

Viimeaikainen tutkimus pariterapian käytöstä parisuhdeväkivallan hoidossa on näyttänyt merkkejä siitä, että tarkasti hoitoon valikoitujen, yhdessä pysyneiden pariskuntien parisuhdeväkivalta on voitu saada loppumaan pariterapian avulla (Stith, McCollum, & Amanor-Broadu, 2012). Myös jäykkä sukupuolittuneisuus on saanut rinnalleen sukupuolineutraalimpia tutkimuksia, joissa väkivaltaan syylistynyt osapuoli saattaa olla miehen ohella myös nainen, tai pariskunnan molemmat osapuolet yhtä lailla. Bograd ja Mederos (1999) toteavat teoksessaan, että perheterapeuttien alettua tutkia enemmän parisuhdeväkivallasta kärsivien pariskuntien hoitoa, on päällimmäiseksi kysymykseksi muodostunut se, keitä pariskuntia voidaan turvallisesti hoitaa pariterapian avulla.

1.1.1. Pariterapian käyttöä parisuhdeväkivallan hoidossa kritisoivia näkökantoja

Perinteisesti parisuhdeväkivaltaan ja sen hoitoon on siis suhtauduttu feministisen näkökulman kautta, jolloin väkivalta nähdään miehen vallankäyttönä naista kohtaan (Stith ym., 2012). Tämä näkökulma korostaa miestä yksinomaan syyllisenä väkivaltaan ja naisen asemaa viattomana uhrina, jolloin myös pariskunnan yhteinen hoitaminen pariterapiassa koetaan sopimattomana. Kun pariterapian käyttöön parisuhdeväkivallan hoidossa suhtaudutaan kriittisesti, tuodaan usein esiin myös argumentteja, joissa korostetaan sen vaarallisuutta, epäeettisyyttä sekä toimimattomuutta (Bograd & Mederos, 1999). Ensisijaisena huolena ovat usein kysymykset naisen turvallisuudesta.

Ehkä käytetyin argumentti perusteltaessa pariterapian sopimattomuutta parisuhdeväkivallan hoitoon on, että yhteisten terapiaistuntojen oletetaan lisäävän väkivallan todennäköisyyttä. Esimerkiksi Adamsin (1988) tutkimuksessa moni nainen on raportoinut väkivaltaisista tapauksista vielä terapiaistuntojen jälkeenkin, oletettavasti johtuen naisen terapiaistunnoilla esiintuomista asioista (Stith & McCollum, 2008). Joidenkin näkemysten mukaan nainen ei siis välttämättä voi olla täysin rehellinen asioista miehen läsnä ollessa, sillä saattaa pelätä terapiaistunnolla sanomiensa asioiden lisäävän todennäköisyyttä miehen väkivaltaiseen käytökseen terapiaistunnon jälkeen. Myös Holtzworth-Munroe, Clements ja Farris (2005) ovat tuoneet esiin, että parisuhdeongelmiin puuttuminen terapiaistunnolla saattaisi lisätä vihaa ja ongelmia entisestään, jolloin terapia saattaa vain lisätä miehen väkivaltaisuutta.

Kritiikkiä pariterapiaa kohtaan on esitetty myös siitä näkökulmasta, että parisuhdeväkivallan yhteinen hoito sekoittaisi vastuunjakamisen väkivallasta, eli uhri saattaisi terapian kautta tulla asetetuksi väkivallasta vastuuseen (Stith & McCollum, 2008). Feminististä näkökulmaa kannattavat pitävät uhkana myös sitä, että terapiassa esiin tuleva keskustelu saattaa tuoda miehen oman vastuun rinnalle myös muita väkivaltaisuuteen johtaneita asioita, kuten pariskunnan vuorovaikutuksen puutteet, erimielisyydet ja niiden käsittelyn tai muut perheen asiat. Myös Harris (2006) kritisoi pariterapiaa siitä, että se voi vastuuttaa ja syyllistää uhria väkivallasta, antaa tekijälle mahdollisuuden perustella ja selitellä tekoaan, sekä jättää huomiotta osapuolten välisen vallan epätasapainon.

1.1.2. Pariterapian käyttöä parisuhdeväkivallan hoidossa puoltavia näkökantoja

Yhä useammat tutkimukset todistavat, että parisuhdeväkivallan hoitoon kohdistettu pariterapia voi tarkoin valikoiduille pariskunnille olla turvallinen ja toimiva keino päästä eroon parisuhdeväkivallasta (McCollum & Stith, 2011). Goldnerin (1998) mukaan parisuhdeväkivallasta on täysin mahdollista päästä eroon erityisen, siihen kohdennetun pariterapian avulla. Useammassa tutkimuksessa on lisäksi voitu todistaa, ettei miesten ryhmämuotoisen hoidon ja pariterapeuttisen hoidon tuloksellisuuden välillä ollut eroja (Stith ym., 2011; Stith & McCollum, 2008). Myös Branner ja Rubin (1996) ovat todistaneet pariterapian yksilöllistä hoitoa paremmaksi tapauksissa, joissa parisuhteita varjostivat parisuhdeväkivalta, sekä miehen alkoholiongelma.

Pariterapian käyttöä parisuhdeväkivallan hoidossa voidaan perustella sillä, että parisuhdeväkivallalla on monia eri puolia ja ilmenemismuotoja, eli jokainen pariskunta on yksilöllinen. Tällöin on selvää, ettei perinteinen sukupuolittunut näkemys ja sen mukainen hoito luonnollisestikaan sovi kaikille. Yksi useimmin esiin tulevista eroista koskien parisuhdeväkivaltatapauksia on se, luonnehditaanko väkivaltaa intiimi terrorismiksi vai tilannesidonnaiseksi väkivallaksi (Johnson, 2005). Intiimi terrorismissa väkivaltaa käytetään vallan- ja voimankäytön välineenä, ja sillä pyritään kontrolloimaan puolison elämää (McCollum & Stith, 2011). Tilannesidonnaisessa väkivallassa puolestaan on kyse siitä, että väkivaltaa käytetään tietyn tilanteen hallitsemiseen, eikä siinä ole yleisen vallanhalun tai uhrin pelokkuuden elementtejä. Tilannesidonnaisessa väkivallassa myös uhrin ja tekijän raja on häilyvä, jolloin usein molemmat puolisoista ovat vaikuttaneet väkivallan ilmenemiseen. Juuri tällaisen tilannesidonnaisen väkivallan hoidossa pariterapia on todettu olevan toimiva ja tehokas hoitomuoto.

Myös Bograd ja Mederos (1999) ovat tuoneet esiin tekijöitä, joilla he puoltavat pariterapian käyttöä parisuhdeväkivallan hoidossa. Heidän mukaansa pariterapiaistunnot voivat tuoda piankin esiin ne miehen tavat kontrolloida ja dominoida puolisoaan, jotka eivät ole ennen tulleet näkyviksi, eivätkä todennäköisesti olisi tulleet näkyviksi yksilö- tai ryhmäterapiassa. Pariterapiassa terapeutti voi myös nopeasti tarttua kiinni miehen tapoihin selitellä väkivaltaista käyttäytymistään, ja näin saada mies kantamaan vastuu teostaan. Pariterapiassa voi tulla myös näkyväksi sellaiset pariskunnan väliset suhteet, joista mies saattaa tunnistaa syitä väkivaltaiselle käytökselleen, ja näin oppia myös vaihtoehtoisia toimintamalleja. Toisaalta myös nainen saattaa yhteisissä keskusteluissa

oppia tapoja tunnistamaan miehensä käyttäytymismalleja paremmin, jolloin ennakoiminen ja uhan tunnistaminen mahdollistuvat.

Useissa tutkimuksissa on voitu todeta parisuhdeväkivallan taustalla olevan jokin suhteeseen liittyvä konflikti, jolloin on nimenomaan perusteltua pyrkiä parantamaan pariskunnan välistä vuorovaikutusta ja ongelmanratkaisutaitoja, jotta väkivaltakin tätä kautta poistuisi (Harris, 2006; Bograd & Mederos, 1999; Stith & McCollum, 2008). Pariterapiassa onkin mahdollista myös muihin asioihin, kuin suoranaisesti väkivaltaan keskittyminen. Toisaalta pariskunnan osapuolet saattavat olla väkivaltaisista myös toistaan kohtaan, jolloin molempiin tulisi kiinnittää huomio, jotta väkivalta parisuhteessa loppuisi kokonaan (Mendez, Horst, Stith, & McCollum, 2014). Kun ongelmana on pariskunnan molemminpuolinen väkivalta, voi perinteinen erikseen tapahtuva miestä syyllistävä ja naisen uhriksi asettava hoito olla jopa vahingollista.

Holtzworth-Munroe, Clements ja Farris (2005) esittävät, että käyttämällä pariterapiaa parisuhdeväkivallan hoidossa, saatetaan saada luotua luotettavampi ja todellisempi kuva parisuhteen väkivallasta, sillä eri osapuolet näkevät asiat usein eri tavoin. Tällöin terapeutti voi varmistaa, että molemmat osapuolet ymmärtävät terapiassa käsiteltävät asiat ja tekniikat samalla tavalla (esim. aikaisän käyttö toimivinta, kun molemmat tietävät mistä kyse jne.). Terapiaistunnoilla lisäksi mahdollistuu pariskunnan keskinäinen vuorovaikutus ja asioista puhuminen turvallisesti ulkopuolisen läsnä ollessa, jolloin kotona ei välttämättä ajauduta ristiriitoihin näitä asioita käsiteltäessä (Goldner, 1998). Lisäksi pariterapia voi joissakin tapauksissa olla ainoa hoitomuoto johon pariskunta, tai etenkin mies suostuu, sillä se mahdollistaa molempien vastuunkantamisen tilanteesta. Pariskunta saattaa olla myös niin riippuvaisia toisistaan ja niin ehdottomia jatkamaan suhdettaan, etteivät he edes ole valmiita ajattelemaan erikseen työskentelyä. Tutkimuksissa onkin saatu selville, että useimmat parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset eivät pelkää miestä, eivätkä ole joutuneet vakavan väkivallan kohteeksi, jolloin naiset usein nimenomaa haluavat terapiaan yhdessä puolisonsa kanssa ja ovat halukkaita jatkamaan parisuhdetta (Holtzworth-Munroe ym., 2005). Hintikan (1999) vastaus kriittiseen feministiseen ajatteluun on puolestaan se, että vaikka parisuhdeväkivaltaa hoidettaisiin pariterapiassa, voi terapeutti siitä huolimatta ottaa ja tuoda esiin kantansa väkivallan tuomittavuudesta. Terapeutti voi myös avoimesti asettaa tekijän vastuuseen väkivallasta.

1.1.3. Erityishuomioita parisuhdeväkivallan hoidossa käytettävästä pariterapiasta

Kun pariterapiaa käytetään parisuhdeväkivallan hoitoon, tärkeitä asioita korostettavaksi ovat turvallisuus sekä asiakkaiden voimaannuttaminen (Stith & McCollum, 2008). Toinen huomioitava seikka on pariskuntien heterogeenisuus, eli ettei väkivalta ole yksiselitteistä ja samanlaista kaikilla. Tämän takia myös hoitomuoto joka sopii yhdelle parille, voi olla täysin toimimaton toisen pariskunnan kohdalla. Onkin olemassa toimintatavoiltaan erilaisia pariterapeuttisia interventioita, joiden kaikkien yhteisenä tavoitteena on saada parisuhdeväkivalta loppumaan.

Bograd ja Mederos (1999) korostavat artikkelissaan terapeutin erityistä asemaa parisuhdeväkivaltaan keskittyvässä pariterapiassa. Terapeutin tulee muun muassa huomioida mahdolliset erot eri osapuolten näkemyksissä sekä uhrin mahdollinen pelokkuus, jonka vuoksi tämä ei välttämättä uskalla tuoda kaikkia asioita esiin terapiaistunnoilla. Huomiota tulisi kiinnittää myös väkivallan tekijän taipumukseen ja taitavuuteen totuuden manipuloinnissa tai henkisessä vallankäytössä. Terapeutin on oltava myös hyvin perillä parisuhdeväkivallasta ja siihen liittyvistä faktoista, ja huomioitava ne erityispiirteinä terapian kannalta. Bograd ja Mederos korostavat lisäksi tarkkaa riskien minimointia ja turvallisuuden takaamista. Tässä yhteydessä he tuovat esiin sen, etteivät väkivallan olemassaolo ja vaikutukset läheskään aina ole näkyviä, vaan ulkopuolisille puhuttaessa myös vähättely ja torjuminen ovat yleisiä tapoja suhtautua asiaan. Terapeutin tulee olla lisäksi tietoinen muistakin parisuhdeväkivaltaan erikoistuneista hoitomenetelmistä ja -ohjelmista, sekä pitää itsensä ajan tasalla tuoreesta parisuhdeväkivaltaa koskevasta tutkimuksesta ja kirjallisuudesta (Holtzworth-Munroe ym., 2005).

1.2. Parisuhdeväkivallan syyt ja selitykset

Parisuhdeväkivaltaa on pyritty selittämään monien erilaisten teoreettisten viitekehysten näkökulmasta. Tällaisia ovat esimerkiksi perhesysteemitheoria, ekologinen teoria, feministinen teoria, biopsykososiaalinen malli, sekä intiimi terrorismin ja tilannesidonnaisen väkivallan malli. Näiden teoreettisten lähtökohtien avulla on pyritty antamaan parisuhdeväkivallalle eriäviä syitä ja selityksiä, jotka ovat toisinaan myös ristiriidassa keskenään.

Parisuhdeväkivaltaa on usein pyritty selittämään systeemiteorioiden avulla (Hoffman & Kyyrönen, 1985). Systeemiteorialla tarkoitetaan sellaista lähestymistapaa, jonka mukaan syy-seuraussuhteet eivät ole lineaarisia, vaan kehämäisiä. Jokainen systeemin osa on olemassa suhteessa toisiin, näin vaikuttaen omalta osaltaan siihen, miten systeemi toimii. Eräitä tällaisia systeemiteorioita, joiden kautta parisuhdeväkivaltaa on pyritty ymmärtämään, ovat perhesysteemiteoria sekä ekologinen systeemiteoria.

Perhesysteemiteoriassa perhettä ajatellaan tällaisen systeemin käsitteen kautta (Hoffman & Kyyrönen, 1985). Tämän näkemyksen mukaan parisuhdeväkivalta on perheen sisäisten vuorovaikutussuhteiden ongelma, eikä se näin ollen ole selitettävissä esimerkiksi vain väkivallantekijän psykologialla, tai eri sukupuolten asemalla yhteiskunnassa. Systeemisen ajattelun mukaan yksi systeemin osa ei voi yksipuolisesti dominoida koko systeemin toimintaa tai jonkin sen toisen osan käyttäytymistä (Hintikka, 1999). Tästä seuraa, että perhesysteemiteorian mukaan parisuhdeväkivallan syiksi ajatellaan perheen sisäiset ongelmat, joihin jokainen perheen osapuoli osaltaan vaikuttaa. Perhesysteemiteoriaa on kritisoitu siitä, että se syyllistää väkivallan uhria tapahtuneesta (Stith, 2011).

Jay Belskyn kehittämä ekologinen teoria parisuhdeväkivallasta on sosiokulttuurinen teoria, joka pohjautuu Bronfenbrennerin ekologiseen systeemiteoriaan (Dutton, 2006; Heise, 1998). Bronfenbrennerin teorian mukaan yksilön kehitys tapahtuu tietyssä sosiaalisessa kontekstissa, joka on jaettavissa kolmeen eri systeemin tasoon: (1) makrosysteemi, (2) eksosysteemi ja (3) mikrosysteemi (Dutton, 2006). Makrosysteemin tasolla on se yhteiskunta, johon yksilö kuuluu, sekä yhteiskunnan sisältämät arvot ja sosiaaliset normit. Parisuhdeväkivaltaan liittyen tällaisia ovat esimerkiksi maskuliinisuuden liittämien dominointiin, kovuuteen ja kunniaan sekä jäykät sukupuoliroolit yhteiskunnassa. Eksosysteemin tasolla ovat ne välittömät sosiaaliset ryhmät joihin yksilö kuuluu kotiympäristönsä ulkopuolella, kuten työympäristö, harrasteryhmät tai muut vapaa-ajan aktiviteetit. Tällä tasolla parisuhdeväkivallan riskiä lisäävät miehen työttömyys, alhainen sosioekonominen tila, naisen sosiaalinen eristyneisyys sekä miehen väkivaltainen vertaisryhmä. Mikrosysteemin tasolla taas tarkoitetaan yksilön kotiympäristöä, jossa perheväkivaltakin tapahtuu. Mikrosysteemillä parisuhdeväkivallalle altistavat miehen vallankäyttö parisuhteessa, miehen taloudellinen kontrolli parisuhteessa, sekä alkoholin käyttö.

Feministisessä näkemyksessä parisuhdeväkivalta nähdään vahvasti sukupuolittuneena ongelmana, jossa miehet käyttävät väkivaltaa naisia kohtaan (Dutton, 2006). Feministiset teoriat näkevät parisuhdeväkivallan yhteiskunnassa vallalla olevien patriarkaalisten sukupuoliasenteiden ilmentymänä. Nämä asenteet saavat aikaan näkemyksiä sukupuolirooleista sekä kulttuuriset

olosuhteet, jotka luovat ja ylläpitävät naisiin kohdistuvan väkivallan esiintymistä intiimisuhteissa (O'Toole, Schiffman, & Edwards, 2007). Yhteiskunnan arvot yhdistävät maskuliinisuuden väkivaltaan ja korostavat miesten dominanssia suhteessa naisiin, ja näin kannustavat miehiä toteuttamaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa parisuhteessa (Dutton, 2006). Näin ollen väkivalta on feministisen näkemyksen mukaan miehen tapa ylläpitää yhteiskunnan asettamia sukupuolirooleja ja toteuttaa sukupuoli identiteettiään kokiessaan niiden tulevan uhatuksi parisuhteessa (Hintikka, 1999; Anderson & Umberson, 2001). Koska feministinen näkemys ei katso parisuhdeväkivallan johtuvan väkivallan tekijän psykologisista ongelmista, se myös vähättelee heidän psykologisen hoidon tarvettaan, tai jopa kieltää sen (Dutton, 2006). Parisuhdeväkivallan nähdään seuraavan psykologisista ja behavioraalista malleista, jotka ovat suurimmalle osalle miehistä normaaleja.

Tutkiessaan parisuhdeväkivaltaa Johnson huomasi, että feministinen tutkimus, joka pitkälti painottui otoksiin turvakodeista ja oikeuteen asti viedyistä tapauksista, tuotti hyvin erilaisia tuloksia kuin perhesysteemiteoriaan perustuvat tutkimus, joka useimmiten tutki normaalin väestön otoksia (Johnson, & Leone, 2005; Johnson & Leone, 2014). Johnson argumentoi, että perhesysteemiteorian ja feministisen teorian tutkimusperinteet tutkivat eri ilmiöitä, toinen tilannekohtaista väkivaltaa, ja toinen intiimiterrorismia. Näyttäisi siltä, että otoksissa jotka koostuvat turvakodeista ja oikeusjutuista saaduista aineistosta, esiintyisi enemmän intiimi terrorismia kuin tilannesidonnaista väkivaltaa, kun taas normaali populaatioon keskittyvissä tutkimuksissa tilannesidonnainen väkivalta on huomattavasti yleisempää (Frieze & Browne, 1989).

Intiimiä terrorismia luonnehtii väkivallantekijän tarve kontrolloida ja hallita uhria, jolloin parisuhteessa vallitsee pakottavan kontrollin ilmapiiri, kun taas tilannesidonnainen väkivalta on nimensä mukaan tilannekohtaista ja alkaa yleensä parisuhteessa tulleesta sanallisesta riidasta, ja eskaloituu sitten fyysiseen väkivaltaan asti (Johnson, & Leone, 2005; Johnson & Leone, 2014). Johnsonin ym. mukaan tilannesidonnainen parisuhdeväkivalta on heterosuhteissa suurin piirtein yhtä usein lähtöistä naisen kuin miehenkin aloitteesta, kun taas intiimi terrorismi on lähes aina miehen aloittamaa. Intiimiterrorismin mallissa väkivaltaa selitetään persoonallisuushäiriötä muistuttavalla käytöksellä, kun taas tilannesidonnaisen parisuhdeväkivallan mallissa väkivallan syyksi nähdään parisuhteen sisäiset ongelmat ja kykenemättömyys ratkaista niitä.

Biologinen ja biopsykososiaalinen teoria parisuhdeväkivallasta ottavat huomioon ihmisen biologiaan liittyvät asiat, jotka saattavat vaikuttaa väkivaltaiseen käytökseen parisuhteessa (McKenry, Julian, & Gavazzi, 1995; Ali & Naylor, 2013). Biologisia selityksiä väkivallalle ovat esimerkiksi kohonnut testosteronitaso, sekä alkoholin vaikutuksen alaisena oleminen.

Biopsykososiaalisissa teorioissa parisuhdeväkivallasta korostetaan biologisten tekijöiden lisäksi niin

sosiaalisia kuin yksilöpsykologisiakin syitä (McKenry ym., 1995). Parisuhdeväkivallan yleisyyteen vaikuttavat sellaiset sosiaaliset tekijät, kuten alhainen sosioekonominen taso, vähäinen sosiaalinen tuki ja erilaiset stressiä aiheuttavat elämäntapahtumat, kuten ongelmat töissä.

Yksilöpsykologisia syitä parisuhdeväkivallalle ovat erilaiset mielenterveyden ongelmat, kuten mieliala- ja persoonallisuushäiriöt (Wolfe & Jaffe, 1999). Etenkin persoonallisuushäiriöt on liitetty aggressiiviseen käyttäytymiseen ja parisuhdeväkivaltaan. Yksilöpsykologisen näkökulman mukaan on myös todennäköistä, että nämä mielenterveysongelmat johtuvat henkilön lapsuuden kokemuksista ja kasvuympäristöstä. Perheväkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuminen lapsuudenkodissa näyttäisi aiheuttavan vaikeuksia ylläpitää tervettä parisuhdetta aikuisuudessa. Lapsuudessa koettujen väkivaltakokemusten onkin huomattu olevan yhteydessä etenkin miesten naisiinkohdistuvan väkivallan esiintymisessä (Schumacher, Feldbau-Kohn, Slep, & Heyman, 2001).

1.3. Parisuhdeväkivalta ja vastuu

Kuten jo aiemmin on tullut todettua, parisuhdeväkivalta on monella tavalla sukupuolittunut ilmiö. Vaikkakin usein parisuhdeväkivallasta puhuttaessa tarkoitetaan nimenomaa miesten naisiin kohdistavaa väkivaltaa, suuri ihmetyksen aihe tuntuu olevan, etteivät naiset yksinkertaisesti jätä väkivaltaista miestänsä (Husso & Virkki, 2008). Näin vastuu väkivallan loppumisesta ja jopa sen ilmenemisestä vieritetään parisuhteessa helposti naisille. Naisen vastuu tulee Husson ja Virkin mukaan esiin myöskin siinä, että väkivalta on usein tulkittu naisen ansaitsemaksi, osoituksena miehen epäluottamuksesta naista kohtaan. On myös voitu todistaa, että naiset usein ottavat vastuuta väkivallasta itselleen, esimerkiksi pohtimalla mikä itsessä on vikana, tai miten voisi käyttäytymisellään estää miehen väkivaltaiset teot.

Väkivaltaiset puoliset eivät useinkaan koe vastuun jakautumisen olevan yhtä selvää kuin esimerkiksi terapeutit, vaan he saattavat ajatella uhrin olevan tasavertaisesti vastuussa tapahtuneesta väkivallasta. Tutkimuksessaan Holtzworth-Munroe ja Hutchinson (1993) huomasivat, että väkivaltaiset miehet käyttivät ei- väkivaltaisia miehiä enemmän vastuun ulkoista attribuutiota. Tämä tarkoittaa sitä, että he olettivat enemmän vastuuta väkivallasta puolisoilleen. He myös olettivat puolison käytöksen tarkoituksena olevan enemmän negatiivisia ja itsekkäitä, ja oikeuttivat tällä tekemäänsä parisuhdeväkivaltaa. Samanlaisia tuloksia on saatu tutkittaessa väkivaltaa yleisesti (Dodge & Coie, 1987).

Antikainen (1999) on artikkelissaan kertonut työstään parisuhdeväkivaltaa kokeneiden parien kanssa, ja tuo esille kysymyksen vastuun jakautumisesta. Hänen mukaansa naisen kanssa käydyissä keskusteluissa tulee usein esiin se, miten nainen on jopa terapiassa joutunut vastuuseen miehen väkivaltaisuudesta. Usein nimenomaan naiselle opetetaan ja ehdotetaan vaihtoehtoisia toiminta- ja käytöstapoja väkivallan uhriksi joutumisen välttämiseksi, jolloin samaan aikaan ohitetaan miehen vastuuta tämän väkivaltaisesta käytöksestään. Myös mies saattaa tällöin kieltää tekonsa väkivaltaisuuden. Terapiassa saattaa tulla esiin myös vastuun sumentumista ja ulkoistamista. Antikainen tuo myös esiin, että miehet kertovat usein väkivallan johtuneen ”silmien sumentumisesta” tai humalatilasta, jolloin vastuu siirtyy automaattisesti itsen ulkopuolelle. Usein myös naiset saattavat yhtyä tähän selitykseen ja nähdä vastuun jossakin ulkoisessa tekijässä

Jo aiemmin esitellyt systeeminen ja feministinen näkökulma parisuhdeväkivaltaan eroavat siinä, kenelle vastuun väkivallasta oletetaan kuuluvan. Stith, McCollum ja Rosen (2011) tuovat teoksessaan esiin, systeemiteorian nähdään usein syyttävän uhria väkivallasta, ja ottavan vastuun pois väkivallan tekijältä. Systeemisen ajattelun mukaan yksi systeemin osapuoli ei voi dominoida koko systeemin toimintaa tai käyttäytymistä, joten myös parisuhdeväkivalta voidaan nähdä pariskunnan keskinäisten ongelmien seurauksena (Hintikka, 1999). Kuitenkaan kysymys ei ole siitä, että vastuu väkivallasta siirrettäisiin ainoastaan uhrille (Stith ym., 2011). Perusajatuksena systeemiteorioissa onkin se, että väkivallasta on vastuussa aina sen tekijä, mutta tilanteesta ja parisuhteen laadusta on vastuussa pariskunta yhdessä.

Feministiset teoriat päinvastoin ajattelevat parisuhdeväkivallan täysin sukupuolittuneena ilmiönä, jossa miehet käyttävät väkivaltaa hallitakseen ja dominoidakseen puolisoaan (Goldner, 1999). Näin ollen mies asetetaan yksiselitteisesti vastuuseen parisuhdeväkivallasta, ja samalla korostetaan naisen asemaa uhrina. Feministisestä näkökulmasta vahvasti miehelle säilytetyssä vastuussa korostuvat nimenomaan laillinen ja poliittinen näkökulma, jolloin miehen rankaiseminen oikeudellisesti on ensisijaista, kun taas mahdollinen hoidon tarve jää toissijaiseksi asiaksi.

Myös puhuttaessa parisuhdeväkivallan hoidosta, on vastuun ja vastuuttamisen kysymykset tärkeässä roolissa. Väkivallantekijän vastuuttamiseen on oltava terapiassa selvät linjaukset, jotka korostavat väkivallantekijän henkilökohtaista vastuuta ja valinnan vapautta väkivallan käytöstä, samalla ottaen kuitenkin huomioon väkivallantekijälle merkitykselliset psykologiset selitykset. (Goldner, 1999). Väkivallan tekijöiden kanssa keskusteltaessa olisikin pidettävä yllä kahta rinnakkaista diskurssia, jotka ovat molemmat yhtä todellisia; diskurssia, joka korostaa väkivallan tekijän henkilökohtaista vastuuta ja valinnan vapautta tapahtuneesta, sekä diskurssia, joka ottaa huomioon hänen oman kokemuksensa tapahtuneesta väkivallasta. Tutkimuksessaan, joka keskittyi

väkivaltaisten miesten hoitoprosessien tuloksellisuuteen, Scott & Wolfe (2000) totesivat yhdeksi merkityksellisimmistä tekijöistä väkivallantekijän vastuun ottamisen tekemästään parisuhdeväkivallasta.

1.4. Tutkimuskysymykset

Parisuhdeväkivaltaa ja sen hoitoa on tutkittu paljon, mutta vieläkään ei ole täysin päästy yhteisymmärrykseen siitä, mistä parisuhdeväkivalta johtuu. Monet eri teorit, kuten feministinen-, systeeminen- ja biologinen malli, ovat pyrkineet selittämään parisuhdeväkivaltaa eri teoreettisten oletusten kautta (Hintikka, 1999). Oman tutkimuksemme tarkoituksena oli tutkia parisuhdeväkivallalle annettuja selityksiä aineistolähtöisesti, sen sijaan että olisimme etsineet vahvistusta aiemmille teoreettisille näkökulmille. Mielestämme tällainen tutkimus on tärkeää, jotta hoidossa ja ennaltaehkäisyssä pystyttäisiin paremmin puuttumaan oikeisiin asioihin, sekä huomioimaan kokemusten henkilökohtaisuus ja yksilöllisyys.

Pariterapiaa parisuhdeväkivallan hoidossa on usein kritisoitu nimenomaa siitä, että se vastuuttaisi uhria liikaa väkivallasta (Stith & McCollum, 2008). Tämän vuoksi olimmekin tutkimuksessamme myös kiinnostuneita siitä, miten vastuuta otettiin tai jaettiin asiakkaiden antamien syiden ja selitysten yhteydessä. Koska terapeutin rooli parisuhdeväkivaltaan keskittyvässä pariterapiassa on erityinen (Bograd & Mederos, 1999), muttei terapeuttien vastaustyyliä ole juurikaan tutkittu aiemmin, olimme myös kiinnostuneita terapeuttien välittömistä vastauksista asiakkaiden selityksiin. Tarkat tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaisia selityksiä parisuhdeväkivallan vuoksi pariterapiassa käyvät asiakkaat esittävät suhteessa ilmenneelle fyysiselle väkivallalle pariterapiaistunnoilla, ja kenelle tai mihin vastuu näissä selityksissä asetetaan?
2. Millaisia välittömiä vastauksia terapeutit antavat asiakkaiden fyysiselle väkivallalle antamiin selityksiin pariterapiaistunnolla?

2. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1. Aineisto

Pro-gradu tutkielmamme on osa Jyväskylässä vuonna 2009 aloitettua, Jyväskylän yliopiston Psykoterapian opetus ja tutkimusklinikan Pariterapia parisuhdeväkivallan ehkäisemisen keinona -projektiä. Tutkimuksen tavoitteena on ollut kehittää ja tarjota malli parisuhdeväkivallan kohtaamiseen pariterapiassa, sekä tuoda esiin tähän kohtaamiseen liittyviä erityispiirteitä (Holma, Laitila & Seikkula, 2009).

Tutkimus toteutetaan monikeskustutkimuksena, johon osallistuu kahdeksan tutkimuskeskusta eripuolilta Suomea: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto (Eteläinen A-klinikka, Kampin toimipiste), Suomen mielenterveysseuran Koulutuskeskuksen psykoterapiaklinikka (Helsinki), Setlementti Naapurin perheväkivaltaklinikka (Tampere), Jyväskylän perheneuvola, Keski-Suomen seurakuntien perheasiainneuvottelukeskus, Jyväskylän yliopiston Psykoterapian opetus- ja tutkimusklinikka yhteistyössä kriisikeskus Mobilen kanssa, Ensi- ja turvakotien liitto (Miesten keskus) sekä Oulun ensi- ja turvakoti. Tutkimukseen osallistui yhteensä 17 pariskuntaa, joista 16:n tiedot olivat saatavissa.

Jokainen pariskunta on tullut pariterapiaan parisuhdeväkivallan vuoksi. Jokaisen pariskunnan pariterapiaistunnot nauhoitettiin, minkä lisäksi eri osapuolet myös arvioivat istunnot aina niiden päätteeksi. Lisäksi tutkimukseen sisältyivät alkuhaastattelulomakkeet, yksilöhaastattelut, sekä kahden vuoden kuluttua pariterapian alusta toteutetut seuranta haastattelut. Tutkimukseen osallistuneet parit olivat antaneet luvan videoiden ja muiden tutkimusmateriaalien mahdolliseen myöhempään tutkimuskäyttöön.

Käytimme aineistonaamme pariskuntien videoituja, dvd -muotoon tallennettuja pariterapiaistuntoja. Istuntojen määrä vaihteli pariskunnasta riippuen kahdesta istunnosta useampaan kymmeneen istuntoon, mutta rajasimme aineistomme koskemaan jokaisen pariskunnan kolmea ensimmäistä terapiaistuntoa, sillä huomasimme fyysisestä väkivallasta puhuttavan eniten ensimmäisten tapaamisten aikana. Joillakin pariskunnilla ei ollut kolmea istuntoa, jolloin näissä tapauksissa aineistoomme kuului kyseisen pariskunnan kaikki istunnot. Aineistoomme kuuluivat lopulta ne puheenvuorot, joissa puhuttiin pariskuntien fyysisestä väkivallasta. Tällaisia puheenvuoroja löytyi yhteensä kymmeneltä pariskunnalta, yhteensä 14:sta istunnosta. Lopulta vielä

rajasimme aineistomme niihin puheotteisiin, joissa jompikumpi pariskunnan osapuoli tarjoaa selitystä parisuhteen fyysiselle väkivallalle, sekä näitä seuraaviin terapeuttien välittämiin vastauksiin. Tällaisia asiakkaiden selityspuheenvuoroja löytyi lopulta 80 ja terapeuttien vastauspuheenvuoroja 67.

2.2. Diskurssianalyysi

Valitsimme tutkimusmenetelmäksemme aineistolähtöisen diskurssianalyysin, sillä halusimme tutkia aineistoamme avoimesti ilman teoreettisia taustaoletuksia, terapiassa tuotettujen kielellisten merkitysten kautta. Diskurssianalyysi sopii aineistoomme myös siksi, että aineistomme on tekstimuotoinen sekä hyvin tilannesidonnainen.

Diskurssianalyysi on sosiaalista todellisuutta hahmottava laadullisen tutkimuksen menetelmä, jonka alle kuuluu useita toisistaan hieman poikkeavia tutkimuskäytäntöjä, jotka kaikki perustuvat samoille teoreettisille oletuksille (Jokinen, Juhila & Suoninen, 2016). Diskurssianalyttisessä tutkimuksessa taustaoletuksena on oletus kielen käytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta (Jokinen ym 2016; Johnstone, 2002). Tällä tarkoitetaan sitä, että kieli ei ainoastaan toimi todellisuutta kuvaavana käytäntönä, vaan myös aktiivisesti rakentaa, muuttaa ja järjestää sitä. Oletimme näin ollen myös omassa tutkimuksessamme esiin tulleiden väkivallalle annettujen selitysten muokkaavan aktiivisesti niitä ajatusmalleja ja käsityksiä, joita asiakkailla ja terapeuteilla on sekä parisuhteen tilaan, väkivaltaan että terapeutin prosessiin liittyen.

Toisena ennako oletuksena diskurssianalyysissä on monen rinnakkaisen ja keskenään kilpailevan merkityssysteemin olemassaolo (Jokinen ym. 2016). Merkityssysteemit ovat ymmärrykseen tarvittavien käsitteiden ja suhteiden verkkoja, joita on toisinaan myös kutsuttu diskursseiksi. Kielellinen todellisuus siis ikään kuin muodostuu monista toisistaan poikkeavista diskursseista, jotka nähdään toisilleen tasa-arvoisina ja limittäisinä. Tutkimuksessamme esiin nousseet selitykset nähdään tällaisina itsenäisinä merkityssysteeminä tai diskursseina, jotka kaikki nähdään tutkimuksen kannalta yhtä merkityksellisinä.

Diskurssianalyysissä merkityssysteemien myös oletetaan olevan kontekstisidonnaisia (Jokinen ym. 2016; Pynnönen, 2013). Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkittavien käsitteiden ja puheenvuorojen merkitys on ymmärrettävä aina siinä kontekstissa, missä ne on esitetty. Kielen konteksti nähdään olennaisena merkitystä luovana tekijänä, jota ilman kielellisten ilmaisujen merkitys ei ole selvä,

minkä vuoksi diskurssianalyysissä on otettava huomioon paljon muutakin kuin se mitä tutkimushenkilöt ovat aineistossa sanoneet.

Toisin kuin laboratoriotutkimuksissa, joissa pyritään poistamaan kaikki kontekstuaaliset muuttujat ilmiötä tutkittaessa, diskurssianalyysissä ne otetaan huomioon (Jokinen ym. 2016). Diskurssianalyysissä taustaoletuksena on toiminnan liittyminen merkityssysteemeihin, tällä tarkoitetaan sitä, että diskurssianalyysissä tutkimushenkilöiden toimintaa tulkitaan vallitsevan merkityssysteemin kannalta, eikä pyritä selittämään sitä aineiston ulkopuolisilla seikoilla, kuten esimerkiksi jonkin poliittisen näkemyksen tai tieteellisen teorian valossa. Tämän vuoksi emme ottaneet huomioon lainkaan parisuhdeväkivaltaan liittyviä teoreettisia oletuksia tulkitessamme aineistoa.

Näiden oletusten lisäksi diskurssianalyysissä oletetaan kielenkäytöllä olevan seurauksia aikaansaava luonne (Jokinen ym. 2016). Tämä tarkoittaa sitä, että diskurssianalyysissä kielen oletetaan olevan aktiivinen todellisuuden luoja, sen sijaan että se toimisi vain todellisuutta kuvaavana tekijänä. Diskurssit muokkaavat esimerkiksi keskusteluun osallistuvia henkilöitä, sitä kontekstia jossa se tapahtuu, sekä mahdollisia tulevia diskursseja (Johnstone, 2002). Diskurssianalyttisen näkemyksen mukaan kieli on funktionaalista ja sillä on niin tilannekohtaisia funktioita, kuin laajempia ideologisia funktioitakin (Jokinen ym. 2016). Kielen käyttöä tutkittaessa on siis huomioitava, miten se rakentaa sosiaalista todellisuutta. Tätä pyrimme tutkimuksessamme tuomaan esiin esimerkiksi kiinnittäessämme erityishuomiota siihen, miten vastuuta väkivallasta jaettiin eri selitysdiskursseissa.

2.3. Analyysi

Aloitimme aineiston analysoinnin avoimella aineistoon tutustumisella. Katsoimme dvd- tallenteita etsien teemoja, joita voisimme lähteä tarkemmin tutkimaan. Tutustuttuamme jokaisen 16:n parin pariterapiaistuntoihin ja katsottuamme yhteensä 50 istuntoa, jokainen kestoltaan 1-2 h, päädyimme rajaamaan aineistomme jokaisen parin kolmeen ensimmäiseen terapiaistuntoon, sillä totesimme niissä tuotavan eniten esiin fyysisen väkivallan tilanteita. Joillain pariskunnilla yhteisiä istuntoja oli vähemmän kuin kolme, jolloin katsoimme luonnollisesti kaikki näiden parien terapiaistunnot. Katsottuamme kaikki valitsemamme istuntotallenteet kertaalleen, aloimme katsoa niitä uudestaan, kiinnittäen huomiota erityisesti niihin hetkiin terapiaistunnoissa, joissa keskusteltiin pariskuntien

välisistä väkivaltatilanteista. Osa pareista karsiutui luonnostaan pois lopullisesta tutkimuksestamme, sillä heidän kolmesta ensimmäisestä istunnostaan ei löytynyt puhetta väkivaltaisista tilanteista, eikä selityksiä väkivallalle. Tällaisia pareja oli aineistossamme kuusi. Lopullinen tutkimuksemme sisälsi näin ollen otteita 14:sta eri istunnosta, kymmeneltä eri pariskunnalta. Näistä valitsemistamme hetkistä kirjasimme kolmannella katselukerralla alustavasti ylös esiin tulleita selityksiä väkivaltaiselle käytökselle. Kiinnitimme huomiota sekä asiakkaiden nimeämiin selityksiin, että terapeuttien näihin tuottamiin välittömiin vastauksiin.

Seuraavassa tutkimusvaiheessa katsoimme vielä uudelleen ne kohdat istunnoista, joissa puhuttiin väkivaltatilanteista. Tämän jälkeen litteroimme sanatarkasti ne puhekatkelmat, joissa tuotiin esiin selityksiä väkivallalle, sekä niihin terapeuttien tuottamat välittömät vastaukset. Lopullinen litteraatioiden määrä oli 28 sivua, fonttikoon ollessa 12. Litteraatioista etsimme diskurssianalyysin menetelmin ja aikaisemmista analyysivaiheista saamamme tiedon avulla diskursseja, joissa asiakkaat antoivat selityksiä joko omalle tai puolisonsa väkivaltaiselle käytökselle. Samankaltaiset selitykset muodostimme luokiksi, joista puhumme diskursseina. Näin saimme muodostettua kymmenen toisistaan eroavaa diskurssia. Löysimme näiden diskurssien sisältä vielä yhtäläisyyksiä sen perusteella, millaisia funktioita puhuja väkivallalle oletti, ja näin muodostimme vielä kolme yläluokkaa aiemmin nimeämилlemme diskursseille.

Seuraavassa vaiheessa halusimme kiinnittää huomiota siihen, miten vastuu väkivallasta rakentui missäkin diskurssissa. Katsoimme siis jokaista löytämäämme selitystä erikseen, ja määrittelimme sen, miten puhuja rakensi vastuun jakautumisen selityksessään. Näin tekemällä meidän oli mahdollista myös nähdä, miten vastuu tyyppillisesti jakautui missäkin diskurssissa ja yläluokassa.

Poimittuamme ja luokiteltuamme asiakkaiden tuottamat selitykset ja kiinnitettyämme huomiomme niissä ilmenneeseen vastuupuheeseen, aloimme tutkia terapeuttien vastauksia. Palasimme aineistostamme löytyneisiin puhekatkelmiin, jotka sisälsivät asiakkaiden tuottamia selityksiä, ja kiinnostuksen kohteeksemme nousi terapeuttien näihin selityksiin antamat välittömät vastaukset. Näistä vastauksista löytyi erilaisia vastaustyyplejä, joiden esiintymistä tarkastelimme aikaisemmassa vaiheessa muodostamiemme selitysdiskurssien suhteen.

3. TULOKSET

Tarkastelimme sellaisia kohtia aineistossa, joissa käsiteltiin fyysisiä väkivaltatilanteita. Tällaisia kohtia löytyi yhteensä 37. Kiinnitimme huomiota näissä tilanteissa fyysiselle väkivallalle annettuihin selityksiin. Selityksiä oli yhteensä 80, joista osa esiintyi ainoana selityksinä, ja osa osana laajempaa selitysten vyyhtiä. Aineistosta löytyi myös runsaasti puheenvuoroja, joissa puhuttiin fyysisestä väkivallasta, mutta sille ei joko osattu nimetä selitystä, tai tilanteesta ei ollut muistikuvia. Tällaiset puheenvuorot jäivät luonnollisesti pois luokittelustamme.

Löytämistämme 80:sta selityksestä muodostimme sisältöjen perusteella 10 toisistaan eriävää diskurssia. Nämä diskurssit ovat: itsensä puolustaminen, tahallinen provosointi, henkiseen väkivaltaan vastaaminen, keinottomuus, mustasukkaisuus, suuttuminen ja viha, menneisyys, väkivalta osana itseä, kontrollin menetys ja päihheet. Muodostimme näille diskursseille niiden funktioiden perusteella vielä kolme yläluokkaa, jotka ovat väkivalta kontrollin välineenä, väkivalta tunteiden ilmentymänä ja väkivalta hallitsemattomana tekona. Nämä yläluokat ja diskurssit on havainnollistettu taulukossa 1.

Diskurssien etsimisen, nimeämisen ja luokittelun lisäksi olimme kiinnostuneita siitä, kenelle tai mihin vastuu kussakin selitysmallissa annetaan. Kiinnitimme huomiota siihen, kuka vastuuta tarjosi ja kenelle, sekä siihen, ottiko puhuja itse vastuuta tapahtuneesta väkivaltatilanteesta. Vastuu saattoi tulostemme valossa kuulua joko itse väkivallan tekijälle, tai se saatettiin ulkoistaa joko uhrille tai molempien osapuolten ulkopuolelle, kuten alkoholille.

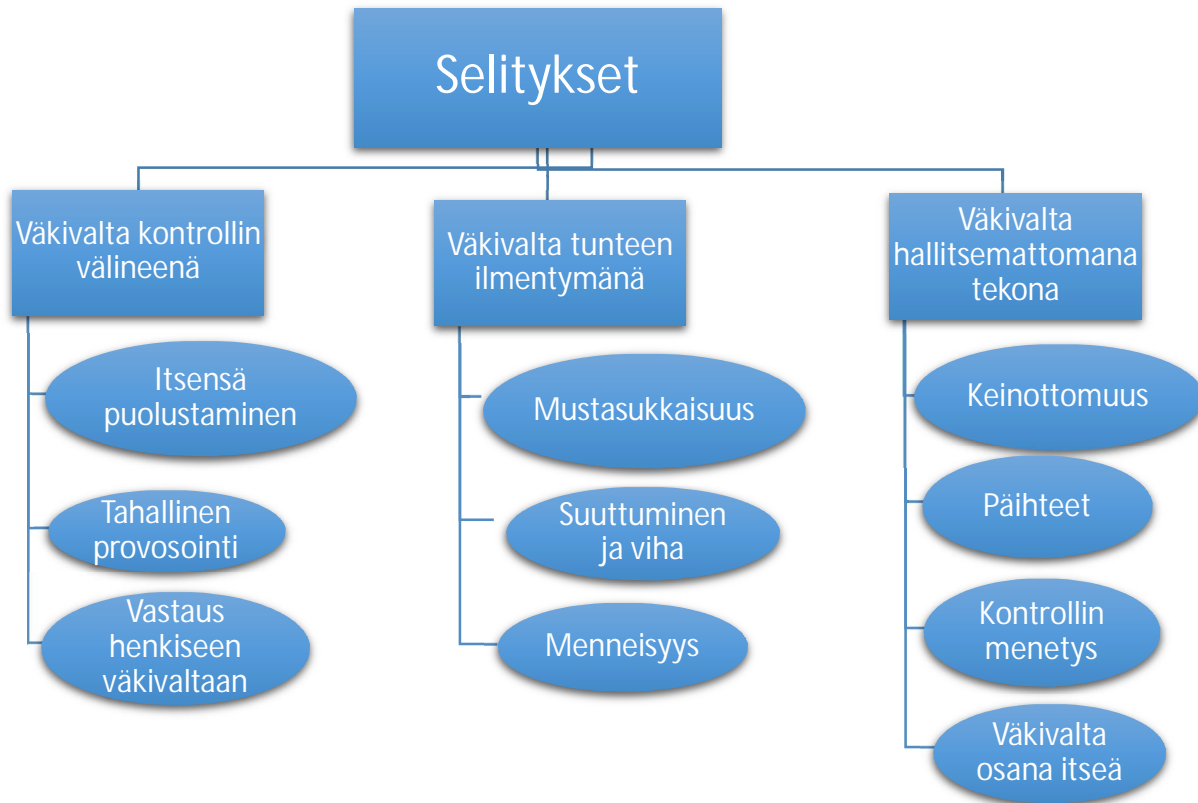
Tutkimme lisäksi sitä, millaisia välittömiä vastauksia terapeutit antoivat asiakkaiden tarjoamiin selityksiin. Tällaisia vastauksia löytyi yhteensä 67, joista osa toimi vastauksena useampaan samassa puheenvuorossa esiintyneeseen selitykseen. Terapeuttien vastauksista löytyi erilaisia vastaustyyplejä, joista oli mahdollista muodostaa viisi erilaista luokkaa. Nämä luokat olivat minimivastaukset, tarkentavat kysymykset, vastuuttaminen, heijastaminen ja kokemuksen vahvistaminen. Nämä vastausluokat on havainnollistettu taulukossa 2.

Esittelemme tuloksissamme asiakkaiden tarjoamien selityksien perusteella muodostettuja diskursseja sekä terapeuttien vastaustyyplejä parhaiten edustavat puhekatkelmat. Tuomme myös esiin jokaisen diskurssin kohdalla, millaisena vastuun jakautuminen siinä ilmenee. Litteraatioiden alussa tuomme esiin terapiaistunnon numeron sekä puhekatkelman ajoittumisen istunnolla. Parien ja

terapeuttien numeroinnin jätimme tuloksista pois, sillä emme kokeneet sen olevan olennaista tutkimuskysymystemme kannalta. Litteroinnissa olemme käyttäneet seuraavia symboleja:

(...)	saman puhujan puheenvuoro jatkuu vielä tekstinäytteen jälkeen tai on alkanut
jo	ennen sitä
[päällekkäisen puheen alku
]	päällekkäisen puheen loppu
teksti	tulosten kannalta merkittävä kohta
T	terapeutti
N	naisasiakas
M	miesasiakas

3.1. Asiakkaiden tarjoamat selitykset väkivallalle

Taulukko 1. Asiakkaiden nimeämien selitysten pohjalta luodut selitysdiskurssit sekä niiden yläluokat

3.1.1. Väkivalta kontrollin välineenä

Tähän yläluokkaan kuuluvat sellaiset diskurssit, joissa väkivaltaa selitetään keinona ratkaista tilanne, vaikuttaa sen kulkuun tai muuttaa puolison käytöstä. Tähän luokkaan kuuluvissa diskursseissa tuli esiin väkivallan tahallisuus ja funktionaalisuus suhteessa tilanteeseen. Vastuu väkivallasta annettiin tämän yläluokan diskursseissa hyvin vaihtelevasti joko uhrille tai tekijälle.

3.1.1.1. Itsensä puolustamisen diskurssi

Itsensä puolustamisen diskurssiin kuuluvat sellaiset puheenvuorot, joissa fyysistä väkivaltaa selitettiin vastaukseksi puolison uhkaavaan käytökseen. Itsensä puolustamista kuvattiin joko vaistomaisena refleksinä tai tarkoituksellisena puolustuksena. Tämä diskurssi tuli esiin neljällä pariskunnalla kymmenestä. Kaikissa tapauksissa väkivallan tekijä tarjosi vastuuta väkivallan uhrille, jonka käytös oli koettu uhkaavaksi. Näin ollen vastuu siirrettiin itsen ulkopuolelle.

Istunto 1, 4.00 min

N: mulla meni hermot ja mä löin Simoa ja Simo löi mua

M: Se meni sillai että kun Anneli oli siinä jossain vaiheessa lähössä kaverinsa Mirvan luokse ja mulla ei sillon ollu ees kämppään avaimia nii mää sitte yritin jotenki ehkä vielä puhua siinä kirkkopuistossa että anna mulle ne avaimet että mää voin mennä kämpille et jos sää meet sinne Mirvan luokse tai jotenki tällai (...) Mua hävettää hirveesti se semmone, mutta sit se lyönti nii se tuli jotenki ihan refleksinä kun Anneli huitas mua nii sitte mä en tiä miten se sitte vaan tuli siinä(...)

Tässä esimerkissä tulee esiin, miten mies on lyönyt puolisoaan vastaukseksi tämän lyöntiin, eli käyttänyt väkivaltaa refleksinomaisesti itsensä puolustamiseksi. Mies toteaa lyöntinsä johtuneen puolison “huitaisusta”, jolloin hän siirtää vastuun puolisolle, eli väkivallan uhrille.

3.1.1.2. Tahallisen provosoinnin diskurssi

Tahallisen provosoinnin diskursseihin kuuluu puheenvuoroja, joissa väkivallan syyksi nimettiin yritys provosoida toista fyysisen väkivallan käytöllä, tai joissa uhri tietoisesti provosoi väkivallan tekijää väkivallan käyttöön. Näissä selityksissä joko väkivallan tekijä oli väkivallan keinoin pyrkinyt saamaan uhria reagoimaan tilanteeseen jollain tavalla, tai uhri oli pyrkinyt saamaan omalla käytöksellään aikaan väkivallan tekijässä väkivaltaisen reaktion. Tämä diskurssi tuli esiin kahdella

pariskunnalla kymmenestä. Näille puheenvuoroille oli yhteistä se, että puhuja otti vastuun itselleen riippumatta siitä, oliko hän väkivallan uhri vai tekijä.

Istunto 1, 27.57 min

N: Se että tietää et toinen niinku se tavallaan se paine kasvaa kasvaa kasvaa kasvaa ja tietää et jonain päivänä se räjähtää ja tavallaan siin tulee sellanen niinku että mulle tulee tarve provosoida ihan sen takia et mä saisin sen paineen alas. tavallaan koska niinku ajattelee et jos ei se niinku purkaudu niin se kasvaa niin älyttömiin mittasuhteisiin. Et sillon tavallaan se lievähkö väkivalta on helpotus siihen siihen niinku siihen siihen sellasen uh- uhan kokemukseen.

Tässä esimerkissä väkivallan uhri kertoo itse provosoineensa miestänsä, jotta saisi tämän väkivallan kautta purkamaan paineita, ennen kuin ne kasvavat “älyttömiksi”. Nainen ottaa selvästi vastuun provosoinnista ja näin ollen myös väkivallasta itselleen, sekä kertoo syyn provosoinnilleen. Tekstissä tulee myös esiin naisen kokemus väkivallasta helpotuksena, sillä silloin jatkuvan kireän tunnelma raukeaa, ja miehen paineet purkautuvat.

Istunto 1, 22.55 min

T1: Millanen asia tää on Katja sun kannalta ku tällänen tulee esille?

N: No eei, se on varmaa sillei et mä vaa suutuin tosi pahasti ni ja mä tiesin et mistä Tero suuttuu, siitä ku mä lyön ni sehän sitte varmaa siinä kiihyksissä yllyin sitte kahta kauheemmi.

Tässä esimerkissä väkivalta on puolestaan toiminut provosoinnin keinona, toisin kuin edellisessä esimerkissä. Nainen selittää väkivaltaista käytöstään halulla saada puoliso suuttumaan. Tässä tapauksessa väkivalta toimi naisen mukaan hyvänä provosoinnin keinona, sillä nainen tiesi saavansa puolisonsa suuttumaan, mikäli löisi tätä. Tässä tapauksessa nainen kantaa vastuun väkivallasta itse, ja pitää sitä tietoisena valintana kyseisessä tilanteessa.

3.1.1.3. Henkiseen väkivaltaan vastaamisen diskurssi

Henkiseen väkivaltaan vastaamisen diskurssiin sisältyy puheenvuoroja, joissa väkivallan syyksi nimetään uhrin sanalliset loukkaukset ja syytökset, äänen korottaminen tai huutaminen. Väkivallan tarkoituksena oli näiden selitysten mukaan joko hiljentää uhri tai vastata tämän ilmaisemiin loukkauksiin. Tämä diskurssi tuli esiin neljällä pariskunnalla kymmenestä. Näissä puheenvuoroissa vastuu annettiin aina väkivallan uhrille.

Istunto 1, 11.48 min

N: Et mää kyllä aika usein.. Mä en kestä sitä Petrin huutamista ja sitten – et mää sit niinku ite hyök –hyökkään Petriä kohti.

Tässä esimerkissä tulee esiin väkivallan uhrin huutaminen syynä naisen tekemään väkivaltaan. Asiakas itse suoraan toteaa, ettei “kestänyt” tilanteessa puolison huutamista, joten vastasi siihen fyysisellä väkivallalla. Asiakas siirtää tällä selityksellä vastuuta väkivallasta itseltään pois, uhrille kuuluvaksi.

Istunto 2, 25.48 min

T1: Sillon perjantaina?

N: Niin

T1: Joo

N: Tuli siinä autossa riitaa ja tota ja sitten –sit mä huomasin sen että mä en kestä sitä että, et mun pitää niinku hallita tää. Mä koen hirveen usein et mun pitää hallita tää paketti vaikka täs. Oli riitaa ja sitte, sit mä koen et Juho loukkas mua sanoilla sitten niin rajusti, että mä jotenki täysin niinku menetin itsehillinnän, jollon mä löin Juhoa autossa kasvoihin ja totanoinniin. Ja jotenkin täysin, tai oikeestaan se tapahtu viel nii et sanallinen loukkaaminen tapahtu ja mä koen sen, et se on niinku aivan kohtuuton loukkaus, tai jotenkin mä en enää kestä sitä et se sanoo niin.

Tässä esimerkissä fyysistä väkivaltaa selitetään puolison loukkaavilla sanoilla, eli henkisellä väkivallalla. Katkelmassa asiakas toteaa, että koki puolisonsa loukkauksen täysin kohtuuttomana ja selittää tällä väkivaltatekooaan. Väkivallantekijä siirtää tapahtuneesta vastuun uhrille, eli itsensä ulkopuolelle.

3.1.2. Väkivalta tunteiden ilmentymänä

Tähän yläluokkaan kuuluvia diskursseja yhdistää väkivallan tekijän tunteiden merkitys väkivaltaa selittävänä tekijänä. Selityksissä väkivaltaa kuvattiin usein jonkin tunteen, kuten suuttumuksen purkaantumisenä, tai tunteiden sisällä pitämisen seurauksena. Tähän luokkaan kuuluvissa diskursseissa väkivalta oli tunteiden sanelemaa, eikä niinkään tarkoituksenmukaista toimintaa. Kahdessa kolmesta tämän luokan diskursseista vastuun koettiin kuuluvan jollekin ulkopuoliselle asialle, kuten suuttumuksen tunteelle. Väkivallan tekijän kokemien tunteiden saatettiin nähdä olevan osaltaan uhrin aiheuttamia, mikä voidaan nähdä yrityksenä jakaa vastuuta tasaisemmin parisuhteen molempien osapuolten kesken, tai hämärtää vastuun jakautumista. Vihan ja suuttumuksen- sekä menneisyyden diskursseihin kuuluvissa selityksissä kumpaakaan pariskunnan osapuolista ei siis yksin pidetty vastuullisena väkivallasta. Sen sijaan mustasukkaisuuden diskurssissa vastuu väkivallasta ajateltiin pääasiassa kuuluvan väkivallan tekijälle, joskin myös uhrin saatettiin nähdä olevan jonkin verran vastuussa tekijän mustasukkaisuudesta.

3.1.2.1. Mustasukkaisuuden diskurssi

Mustasukkaisuuden diskurssiin kuuluu sellaisia puheenvuoroja, joissa väkivaltaa selitetään väkivallan tekijän mustasukkaisuudella. Mustasukkaisuus ei välttämättä liittynyt tiettyyn tilanteeseen tai henkilöön, vaan saattoi olla myös perusteetonta. Tämä diskurssi tuli esiin kolmella pariskunnalla kymmenestä. Näissä puheenvuoroissa vastuu annettiin pääosin väkivallan tekijän mustasukkaisuudelle ja sitä kautta tekijälle, joissain tapauksissa kuitenkin myös uhri otti vastuuta mustasukkaisuuden aiheuttamisesta. Mustasukkaisuuden tunteisiin vetoaminen voi toimia vastuun hämärtämisen keinona, sillä tunteet nähdään molempien puolisoitten toiminnan aiheuttamana.

Istunto 1, 56.10 min

M: Ku se on iha fiksu tyyppi ja muuta, iha näyttävän näköne ni tuo sit kuvitteli et mulla oli jotai peliä sen kans sit joskus ollu tuota niinni. Lähettii siitä sitten ajelee kotia kohti ja haettii sitte syömiset tuosta tuosta Mc'Donaldsilta Tourulasta. Se aikansa mulle jotai siinä vittuili ja mä sanoin vielä ääneen siinä, et tätä mää saan varmaa katua mutta mää sanon sen jokatapauksessa ja heitin jotai sen kuskin ulkonäöstä, että vituttaako sua se ku meil on kerranki hyvännäköne naiskusi. Sit mä aloin syömää siinä hampurilaista ni kohta lävähti takaraivoo jotaki. Se löi mua ensimmäisen kerran siinä vaiheessa...

Esimerkissä asiakas selittää puolisonsa tekemää väkivaltaa mustasukkaisuuden tunteella. Asiakas arvelee väkivallan tekijän luulleen hänellä ja heidän kuskinaan olleella naisella olleen aiemmin suhde toistensa kanssa, mikä kenties sai puolison tuntemaan mustasukkaisuutta. Asiakas myös ajattelee, että väkivaltaan johtivat keuhut kuskin ulkonäöstä, joiden seurauksena puoliso alkoi käyttäytyä väkivaltaisesti. Vastuu väkivallasta on tämän selityksen myötä väkivallan tekijällä, vaikkakin uhri ottaa myös vastuuta mustasukkaisuuden tunteen lisäämisestä. Tällä tavoin vastuun jakautuminen ikään kuin hämärtyy.

Istunto 1, 11.19 min

N: Et jotenki Simo tuntuu et se on välillä ollu mustasukkanen siitäkin että mä oon sitten ollu jonku Mirvan kaa ulkona tai sit se on kuvitellu koko illan päässään et me puhutaan siitä pahaa tai me tehään jotain pahaa

M: Mm. Mut se sit vaa varmaa

N: [Se on yksin] juonu jossai ja miettiny näitä asioita ja sit se räjähtää kun se näkee mut

T1: O-onkse sisältö ollu niinku Simo oli räjähtäny nii tuotaa onkse sisältö ollu jotain tällasta mustasukkaista sisältöä sitte sellasta että missä oot ollu?

N: Aika usein, joo.

Esimerkissä nainen etsii selitystä miehen väkivallalle mustasukkaisuudesta naisen ystävää kohtaan. Nainen ajattelee miehen mieltäneen naisten menoja ja puheita, mikä herättää mustasukkaisuuden tunteita, jotka purkautuvat väkivallalla tätä kohtaan. Terapeutti vielä kysyy tarkentavan kysymyksen mustasukkaisuuden osuudesta väkivaltaan, jonka nainen vahvistaa. Vastuu väkivallasta on uhrin puheessa väkivallan tekijällä, sillä hän ei tunnu itse ottavan vastuuta mustasukkaisuuden aiheuttamisesta, eikä näin ollen myöskään väkivallasta.

3.1.2.2. Suuttumisen ja vihan diskurssi

Suuttumisen ja vihan diskurssiin sisältyy sellaisia puheenvuoroja, joissa väkivaltaa selitetään suuttumuksen ja vihan tunteiden ilmentymänä tai seurauksena. Nämä selitykset sisältävät myös raivon, kiukun ja hermojen menettämisen tunteita selityksenä fyysiselle väkivallalle. Vihaisuus saattoi olla kohdistunut itseen, puolisoon tai ulkoisiin tekijöihin. Joissain tapauksissa tunteen kohdetta ei osattu nimetä. Tämä diskurssi tuli esiin kahdeksalla pariskunnalla kymmenestä. Näissä puheenvuoroissa väkivallan tekijät siirsivät vastuuta pois itseltään, tunteeseen johon heillä ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa. Suuttumuksen ja vihan tunteisiin vetoamisen voidaan ajatella olevan tapa hämärtää vastuun jakautumista tavalla, jolla vastuuta ei tarvitse ottaa itselle, muttei siirretä myöskään uhrille.

Istunto 1, 56.10 min

*T1: Tapahtuko sinussa samanlainen muutos sillä hetkellä, kun mitä sä kuvaat Terossa tapahtuvan?
Hän muuttuu ihmiseksi jota ei ees tunne samaksi.*

N: [eeii] Ei se ollu, ku se oli multa semmosta, semmosta suuttumusta. Emmä siinä mitenkää muuttunu mielestäni kyllä.

Esimerkissä terapeutti tarjoaa selitystä asiakkaan väkivaltaisuudelle, mutta tätä selitystä asiakas ei kuitenkaan osta, vaan kieltää sen. Sen sijaan hän itse selittää väkivaltaisuutta suuttumisellaan. Vastuu väkivallasta jätetään itsen ulkopuolelle, suuttumuksen tunteen aikaansaamaksi, jolloin vastuu hämärtyy.

3.1.2.3. Menneisyyden diskurssi

Menneisyyden diskursseihin sisältyy puheenvuoroja, joissa väkivaltaa selitetään menneisyydessä tapahtuneilla, kaivertamaan jääneillä asioilla, tai vanhoilla patoutuneilla tunteilla. Menneisiin asioihin saattoi kuulua esimerkiksi elämässä tapahtuneita menetyksiä tai vanhoja ratkaisemattomia riitoja. Tämä diskurssi tuli esiin neljällä pariskunnalla kymmenestä. Näissä puhekatkelmissa vastuu siirretään puhujasta riippumatta itsen ulkopuolelle, ikään kuin menneisyydelle tai jollekin menneelle tapahtumalle. Koska menneisyyden tapahtumat olivat usein parisuhteen kumpaakin osapuoleen liittyviä, saattoi niille vastuun osoittaminen toimia tapana hämärtää vastuun sijoittumista.

Istunto 1, 22.55 min

M: Ei se sillon lyöny. Se oli sinänsä aika outo tilanne sekkin että mä olin lähössä ovesta ulos ja sit mä näin että Miia tulee sieltä mua kohti ja jotenki se oli vissii semmonen vaistomainen

N: Niin tai laukas sussa sen, kun mä niin pitkään tein sitä, et mä aina – aina kun mä menin Petriä kohti mä kävin siihen käsiksi. Varmaan tarkotit sitä

M: [ni]in

T1: Ja sitten sä (mies) jotenkin vaistomaisesti löit

Esimerkissä tulee esiin se, miten menneisyyden tapahtumat ja niistä tulleet muistikuvat saivat miehen toimimaan väkivaltaisesti. Nainen selittää miehen väkivaltaa sillä, että edellisissä samankaltaisissa tilanteissa, joissa nainen on lähestynyt miestä, on nainen usein päätenyt käyttämään fyysistä väkivaltaa miestä kohtaan. Tällainen muisto heräsi miehessä, kun nainen oli kyseisessä tilanteessa kävellyt tätä kohti, ja muiston herääminen johti omaan fyysiseen väkivaltaisuuteen. Menneisyys eli ennen tapahtuneet samankaltaiset tilanteet siis liittyivät tiiviisti miehen väkivaltaisuuteen. Niin ikään vastuu väkivallasta siirretään puhekatkelmissa melko selvästi menneisyyden tapahtumille. Tämä voidaan toisaalta tulkita myös vastuun tarjoamisena uhrille, sillä kyse on tämän menneisyydessä käyttämistä toimintatavoista.

Istunto 2, 29.18 min

T1: Miten sä ymmärrät sen, tänään sen sun käyttäytymisen? Sanot et sä oot pohtinu, minkälaisii selityksiä ja..

N: [Niin, niin, niinno mä nään], se käytös, tietenkää siihen mikään ei voi oikeuttaa

T1: [Niin] sä sanotki et sua hävettää ja kaduttaa ja silti sun pitäs

N: [Nii, et mikää] ei siihen oikeuta, mut et ehkä mulla on niinku kauheesti piuhat kiinni kaikessa menneessä

Esimerkissä terapeutti kysyy suoraa asiakkaalta selitystä tämän väkivallalle, johon nainen ei löydä muuta selitystä, kuin menneisyyden. Asiakas toteaa “piuhojensa” olevan kiinni menneessä, josta voidaan tulkita menneisyydessä olevan asioita, jotka vaivaavat asiakasta ja saavat tätä kautta aikaan fyysistä väkivaltaa. Vastuu väkivallasta jää tässä katkelmassa siis menneisyyden tapahtumille.

3.1.3. Väkivalta hallitsemattomana tekona

Tähän yläkategoriaan kuuluvat ne diskurssit, joissa väkivaltaa luonnehdittiin tavalla tai toisella oman kontrollin ja hallintakyvyn tavoittamattomaksi käytökseksi. Selityksissä saatettiin suoraa ilmaista väkivallan tekijän kyvyttömyys kontrolloida tai vaikuttaa käyttökseensä, mikä saattoi olla itsenäinen syy väkivallalle, tai johtua joko tekijän persoonaan liittyvistä syistä tai ulkoisista tekijöistä, kuten päihteistä. Vastuu siis sijoitettiin näissä diskursseissa lähes aina tekijän ulkopuolelle, joko uhrille tai täysin ulkopuoliselle asialle.

3.1.3.1. Kontrollin menettämisen diskurssi

Kontrollin menettämisen diskurssiin sisältyy puheenvuoroja, joissa fyysistä väkivaltaa selitetään hallinnan tunteen katoamisella, pinnan palamisella tai tietyn henkilökohtaisen rajan ylityksellä.

Tässä diskurssissa väkivallan tekijät kuvaavat tiettyä pistettä, jonka jälkeen oma hallintakyky häviää, tai jonka jälkeen käytöksestä ei enää välitetä. Tällainen piste on voinut ylittyä esimerkiksi riitelyn seurauksena tai alkoholin vaikutuksen alaisena. Tämä diskurssi tuli esiin neljällä pariskunnalla kymmenestä. Näissä puheenvuoroissa väkivallantekijä siirsi vastuun itsensä ulkopuolelle, joko väkivallan uhrille tai ulkopuoliselle tekijälle, kuten alkoholille.

Istunto 1, 24.00 min

M: että kyl se pysyy, mut kyl mä teen kans tietosesti jatkuvasti töitä ja mä tiedän et mulla on se puoli, et mulla saattaa jos katkee pinna ni kyl mä sitten. Mä oon tehny täs sen kanssa tosi paljon töitä mielessäni

Tässä esimerkissä väkivaltaa selitetään kontrollin menetyksellä, ja vielä tarkemmin pinnan katkeamisella. Asiakkaan puheesta voidaan tulkita, että hän kokee tietyn rajan ylittyvän, jolloin pinna katkeaa ja tätä kautta fyysinen väkivaltateko tapahtuu. Vastuu väkivallasta siirtyy miehen puheessa ympäristöön, jonka tapahtumien seurauksena pinna on katkennut ja väkivalta tapahtunut.

Istunto 2, 41.02 min

M: Mulla vaan- sanotaan et tulee se semmonen lukkotilanne niin mä en siinä tilnteessa enää sitte välitä että mitä mä teen

Esimerkissä miehen kuvaama “lukkotilanne” voidaan tulkita kontrollin menetyksen rajaksi, jonka jälkeen kontrolli menetetään, kun ei kyetä enää välittämään tekojen seurauksista. Väkiältä siirretään siis tekijän hallintakyvyn ulkopuolelle, jolloin vastuun voidaan ajatella hämärtyvän.

3.1.3.2. Väkiältä osana itseä -diskurssi

Väkivalta osana itseä -diskurssiin sisältyy sellaisia puheenvuoroja, joissa väkivalta nähdään osana omaa luonnetta tai persoonaa. Tällöin väkivallan tekijä perustelee väkivaltaisuuttaan sellaisena sisäisenä tekijänä, jolle hän ei mahda mitään, ja jota ei voi muuttaa. Tämä diskurssi tuli esiin kahdella pariskunnalla kymmenestä. Näissä puheenvuoroissa väkivallantekijä osoittaa vastuun sellaiselle luonteenpiirteelle, johon ei voi itse vaikuttaa. Koska väkivaltatekoon ei ole näissä selityksissä ollut mahdollista vaikuttaa, niin myöskään vastuu ei kohdistu tekijään, vaan jää hämärtyneeksi.

Istunto 2, 34.00 min

M: Sit mä mietin niitä omia, mä mietin, et mussa on se aggressio. Mulla on kuitenkin siihen usko et kun mä oon niinku selvin päin ja pystyn sitä kontrolloimaan. Mä oon oppinu siihe.

TI: joo

M: että kyl se pysyy, mut kyl mä teen kans tietosesti jatkuvasti töitä ja mä tiedän et mulla on se puoli, et mulla saattaa jos katkee pinna ni kyl mä sitten. Mä oon tehny täs sen kanssa tosi paljon töitä mielessäni

Tässä esimerkissä tulee esiin, miten asiakas lukee aggressiivisuuden ja fyysisen väkivallan osaksi omaa itseään. Asiakas kuvaa sisällään olevan tietyn puolen, aggression, jonka seurauksena fyysinen väkivalta mahdollistuu. Asiakas pitää puheessaan aggressiivisuutta tiettyinä osana ja puolena itseään, ja mainitsee pystyvänsä joissain määrin säätelemään sitä, muttei pääsemään siitä eroon. Asiakas, eli väkivallan tekijä, antaa tässä vastuun jollekin itsessään olevalle luonteenpiirteelle, johon ei pysty vaikuttamaan.

Istunto 3, 37.59 min

M: ... Mä oon sanonu monellekki että mä oon mikä mä oon enkä mää voi sille mitää. Et en mä rupee puolusteleen tekojani tai...

Myös tässä esimerkissä väkivaltaisuus mainitaan ikään kuin ominaisuutena, joka väkivallan tekijässä itsessään on. Samaan lauseeseen liitetään myös vahva vastuun ulkoistaminen sellaiselle luonteenpiirteelle, jolle väkivallan tekijä ei koe voivansa mitään.

3.1.3.3. Keinottomuuden diskurssi

Keinottomuuden diskurssiin kuuluu puheenvuoroja, joissa tulee esiin väkivallan tekijän keinottomuus ratkaista tilanne muutoin kuin väkivaltaa käyttäen. Keinottomuutta saattoi saada aikaan sanallisen ilmaisun vaikeus tai vaihtoehtoisten toimintatapojen puute. Toisaalta keinottomuuteen saattoivat johtaa vääryyden ja turhautumisen kokemukset. Tämä diskurssi tuli esiin kolmella pariskunnalla kymmenestä. Näissä selityksissä väkivallantekijä ottaa toisaalta vastuuta teostaan, mutta toisaalta oikeuttaa sitä muiden keinojen puuttumisella. Vastuun jakautuminen jää siis monessa kohtaa hämärtyneeksi.

Istunto 1, 7.57 min

T1: Mitä sä ajattelet siitä väkivallasta? Mä kysyn sen saman kysymyksen sulta, että miten sä sen selität

M: [Hävettää.] En mä vois sitä mitenkään selittää

T1: Joo.

M: Se on vaan jotenki

T1: Mitä teille tää-

M: [Eh]kä mä oon kokenu jotain mulle koh- mulle vääryyttä ja mää- mulle vaa taval- voinu siihe vastata sitte olevinaan kun sitten väkivallal.

Tässä esimerkissä terapeutti on suoraan esittänyt asiakkaalle kysymyksen siitä, miten tämä selittäisi omaa väkivaltaista tekoaan. Asiakas tuo selityksessään esiin keinottomuutensa vastata kokemaansa vääryyteen muulla tavoin kuin väkivallalla. Asiakas kuitenkin pitää itseään

vastuullisena omasta keinottomuudestaan, ja näin ollen vastuu myös väkivallasta jää väkivallantekijälle.

Istunto 1, 08.08 min

N: ... Mä oon käyttäny sitä väkivaltaa niinku Petriä kohtaan ja.. Et kyl meillä on välil ollu pitkiä semmosia tosi hyviäkin jaksoja, et sitte et me ei niinku osata riidellä riidellä sillei rakentavasti että ja nyt se on sitten ajan myötä menny siihen et me käytetää molemmat toisiamme kohtaan pääasiassa henkistä väkivaltaa. Et joskus sitten ne tilanteet on menny siihen, et me ollaan oltu toisissamme kiinni...

Myös tässä esimerkissä väkivaltaa selitetään keinottomuudella toimia toisin. Asiakas kuvaa pariskunnan riitatilanteita ikään kuin umpikujina, joissa kumpikaan ei löydä muuta ratkaisua toimia kuin väkivallan. Hän kokee keinottomuutta, sillä pariskunta ei osaa riidellä rakentavasti, ja näin ollen riidat päättyvät fyysisen väkivallan käyttöön. Koska puheesta tulee selvästi esiin molempien osapuolten väkivaltaisuus ja ns. yhteinen keinottomuus riitatilanteissa, vastuu väkivallasta asettuu pariskunnan molemmille osapuolille.

3.1.3.4. Päihdediskurssi

Päihde diskursseihin kuuluu puheenvuoroja, joissa alkoholin tai lääkkeiden vaikutusta pidettiin syynä väkivallalle. Tähän kategoriaan sisältyvät selitykset, joissa päihde tuodaan esiin joko ainoana väkivaltaan johtavana tekijänä tai välittävänä tekijänä, joka alensi väkivallan kynnyistä. Tämä selitysmalli tuli esiin seitsemällä pariskunnalla kymmenestä. Näissä puhekatkelmissa vastuu siirrettiin puhujasta riippumatta väkivallan tekijän ulkopuolelle, usein nimenomaa alkoholille tai humalatilalle.

Istunto 3, 40.59 min

T1: Joo mut nyt jos puhutaan siitä, eli tarkotatko sitä että sut vietiin niin pitkälle että sulla ei ollu muuta vaihtoehtoa muuta kun valita väkivalta?

M: No tietysti nyt kun miettii niin kai mulla nyt tietysti ois ollu muu vaihtoehto. Ainahan sitä nyt voi olla lyömättä totta kai, mut sillä hetkellä sei nyt, kun se nyt oli se hemmetin alkoholi siinä kuvassa mukana. Jos mä olisin ollu selvinpäi nii mää tuskin oisin lyöny.

Esimerkissä asiakas tuo selvästi esiin sen, että alkoholi viimeisenä niittinä sai aikaan syyllistymisen fyysiseen väkivaltaan. Asiakas toteaa ja tiedostaa, että tilanteessa olisi voinut käyttäytyä toisinkin, mutta ilmaisee, että tällainen “toisella tapaa” käyttäytyminen ei ollut mahdollista alkoholin vaikutuksen alaisena. Asiakas sanoo suoraa, että tuskin olisi lyönyt ilman alkoholia. Vastuu siis siirretään kokonaan väkivallan tekijän ulkopuolelle, alkoholille.

Istunto 1, 09.10 min

T1: Onko kummallakaan mitään tietoa mistä se alko se homma?

M: No mulla on itellään semmone että nyt on niinku tossa kun ollaan käyty yhdessä ja erikseen tuolla Mobilessa nii yrittäny niinku kommunikointia parantaa ja tällainäi että mää oon semmone ihmine että mulla tota aina jää kaihertaa niinku mä en osaa niinku normaali elämässä sanoo suoraan takasi välttämättä. Ne jää niinku paineet tonne sisälle, sitten kun juo viinaa niin tavallaan (napsauttaa sormiaan) paineet pois

Tässä esimerkissä alkoholi ei ole ainoa selitys, joka fyysiselle väkivallalle annetaan, mutta asiakas pitää sitä välittävänä tekijänä, joka saa aikaan paineiden purkamisen fyysisen väkivallan muodossa. Asiakkaan puheesta voi tulkita, ettei tämä saa paineita purettua selvin päin, jolloin paineet kasaantuvat miehen sisälle. Alkoholi kuitenkin toimii siten, että se saa väkivallan tekijän purkamaan paineensa, josta seuraa fyysistä väkivaltaa. Tässäkin selityksessä vastuu siirretään melko selvästi väkivallan tekijän ulkopuolelle, alkoholille.

3.2. Terapeuttien vastaukset

Aineistostamme löytyi lopulta 67 terapeutin puheenvuoroa, jossa hän vastasi asiakkaan antamaan selitykseen fyysisestä väkivallasta. Nämä esiintyivät vastauksina 80 eri asiakkaan selitykseen. Nämä vastaukset olivat mahdollista sisällön perusteella jakaa viiteen eri luokkaan. Nämä vastaustyyliä ja niiden määrät eri selitysluokissa on esitetty taulukossa 2. Lähes puolet terapeuttien vastauksista olivat minimivastauksia (48%) ja seuraavaksi eniten terapeutit käyttivät tarkentavia kysymyksiä (38%). Muita terapeuttien käyttämiä vastaustyyliä olivat heijastaminen (9%), vastuuttaminen (4%) sekä tunnekokemuksen vahvistaminen (3%). Lähes jokainen vastaustyyli ilmeni kussakin selitysluokassa ainakin kerran, joskin vastuuttamista ilmeni ainoastaan silloin kun väkivaltaa selitettiin hallitsemattomana tekona, ja tunnekokemuksen vahvistamista vain, kun väkivalta nähtiin tunteen ilmentymänä. Seuraavaksi esittelemme muodostamamme vastausluokat, niiden yleisyyden sekä niiden esiintymisen eri selitysdiskurssien yhteydessä. Lisäksi olemme valinneet jokaista vastaustyyliä hyvin edustavan esimerkin aineistostamme.

Terapeuttien vastaukset:	Väkivalta kontrollin välineenä	Väkivalta tunteen ilmentymänä	Väkivalta hallitsemattomana tekona	yht.
Minimivastaukset	3	10	25	38
Tarkentavat kysymykset	7	9	14	30
Heijastaminen	2	4	1	7
Vastuuttaminen	0	0	3	3
Tunnekokemuksen vahvistaminen	0	2	0	2
yht.	12	25	43	80

Taulukko 2. Terapeuttien vastustyyliä ja niiden esiintyminen lukumääräisesti eri selitysluokissa.

3.2.1. Minimivastaukset

Terapeutin eniten käyttämä vastaustyyli asiakkaan selitykseen oli minimivastaukset. Määrittelimme minimivastaukset sellaisiksi terapeuttien vastauksiksi, joilla he osoittivat kuunnelleensa ja huomioineensa asiakkaan selityksen, mutta eivät tarttuneet siihen enempää. Minimivastauksia käyttämällä terapeutti suhtautui ikään kuin neutraalisti asiakkaan selitykseen, sitä vahvistamatta tai konfrontoimatta. Minimivastaus saattoi olla joko terapeutin ainoa vastaus asiakkaan selitykseen, tai sitä saattoi seurata tarkentava kysymys. Minimivastauksia olivat ”joo”, ”mm”, ”niin”, ”mm-m” ja ”aijaa”. Minimivastaukset olivat terapeuttien eniten käyttämä vastaustyyli silloin kun väkivaltaa selitettiin hallitsemattomana tekona (58%) tai tunteen ilmentymänä (40%). Terapeutin minimivastauksia tuli eniten esiin päihdediskurssissa.

Istunto 2, 56.23 min

N: Että eihän sitten oikeestaan nyt ennen näitä mitä on tapahtunu nii ennemminki ne on enemmähän ne on ollu sillai ku Mikko on ollu humalassa

T1: Aijaa.

N: Että kun sillä että kun on niinku on niinku tota niinku tavallaan ei se kontrolli enää pelaa nii

T1: Mm.

Kyseisessä esimerkissä asiakas on selittänyt puolisonsa väkivaltaista käytöstä ensin päihde- ja sitten kontrollin menettämisen diskurssilla. Terapeutti käyttää molempiin diskursseihin vastauksena minimivastauksia, ensin toteamalla päihdediskurssiin ”aijaa” ja sitten kontrollin menettämisen diskurssiin ”Mm”. Näin vastaamalla terapeutti osoittaa kuunnelleensa asiakasta, muttei kuitenkaan ota kantaa asiakkaan antamiin selityksiin. Terapeutin voidaan myös ajatella minimivastauksien kautta ohjaavan asiakkaan kerrontaa eteenpäin.

3.2.2. Tarkentava kysymys

Yksi terapeuttien usein käyttämistä vastauksista oli tarkentava kysymys (38%). Tarkentavat kysymykset olivat sellaisia vastauksia, joissa terapeutti kysyi asiakkaalta tarkentavan kysymyksen tämän puheenvuoroon, tai yleisesti väkivaltaan liittyen. Tarkentavien kysymysten avulla terapeutti pyrki syventämään tai laajentamaan käsitystään puhutusta aiheesta. Tarkentava kysymys saattoi esiintyä itsenäisesti terapeutin ainoana vastauksena, mutta myös yhdessä minimivastauksen kanssa. Terapeutit käyttivät tarkentavia kysymyksiä jokaisessa selitysdiskurssissa, ja se oli käytetyin vastaustyyli selitettäessä väkivaltaa kontrollin välineenä (48%).

Istunto 1, 01.10 min

M: Joo kyllä mä oon nyt etupäässä ollu sit niinku varmaan se pohjimmainen syy et mä oon ollu itselleni niin vihainen. Ja sit niinkun se että on ollu niin helposti ärsyntyvä että mikä tahansa pikku asia on aiheuttanu niinkun paineen kasvamista

T2: Osaatks sä sanoo mille sä oot ollu vihanen? Ihan nimetä? Minkälaisilla asioille?

Tässä esimerkissä terapeutti esittää asiakkaan puheenvuoron jälkeen useita tarkentavia kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli syventää asiakkaan edellistä puheenvuoroa tai tämän tarjoamaa selitystä fyysiselle väkivallalle. Näin terapeutti pyrkii lisäämään omaa ja asiakkaan ymmärrystä väkivaltaan johtaneiden tapahtumien synnystä.

3.2.3. Heijastaminen

Terapeutit vastasivat asiakkaiden selityksiin jonkin verran myös heijastavan kuuntelun avulla (9%). Heijastamiseksi luokittelemme sellaiset terapeuttien vastaukset, joissa tämä ikään kuin varmistaa ymmärtäneensä asiakkaan selityksen. Heijastamisessa terapeutti saattoi joko sanoittaa uudelleen

asiakkaan kertomuksen, reflektoida sanatarkasti asiakkaan puheenvuoroa, tai lisätä siihen omaa tulkintaansa tai johtopäätöksiään. Heijastamisen toimii myös sanoittaa asiakkaan kokemusta hieman eri tavoin tämä itse, jolloin asiakkaan näkökulma saattaa laajentua ja asiakas voida syventää kokemustaan. Vastauksia, joissa terapeutti käytti heijastavaa kuuntelua, löytyi aineistostamme jokaisesta selitysluokasta.

Istunto 1, 26.59 min

M: No se oli tota noin, se kun me vietettiin sitä iltaa niin, ja juotiin alkoholia, niin mulla on aikasemminkin sen alkoholin kanssa niinku se tavallaa, et mun persoona ikään kuin muuttuu, et se niinku, mä alan oireilee. On mussa niinku varmaa se aggressiivinen puoli, mut se ei oo kontrollissa tän kaa, et ku ei pysty niinku hallitsemaan ittee

T1: Et se kontrolli häviää, kun sä otat alkoholia

Tässä esimerkissä asiakas on selittänyt väkivaltaista käyttäytymistään alkoholin kautta ja pohtinut, miten alkoholi saa hänet käyttäytymään tietyllä tavalla. Terapeutti vastaa tähän heijastamalla asiakkaan puhetta ja tekemällä oman tulkintansa, joka on, että alkoholin takia asiakas menettää kontrollin, joka puolestaan johtaa väkivaltaisuuteen. Terapeutti siis ikään kuin tiivistää asiakkaan pohdintaa ja näin auttaa asiakasta ymmärtämään väkivaltaan johtavia tekijöitä jäsenyneeemmin.

3.2.4. Vastuuttaminen

Vastuuttamista terapeutin käyttivät vastaus tyylinä toiseksi vähiten (4%). Vastuuttamista terapeutit käyttivät vastauksena asiakkaan puheenvuoroon etenkin silloin, kun asiakas pyrki tuottamallaan selityksellä siirtämään vastuuta itsensä ulkopuolelle. Vastuuttamisella tarkoitetaan vetoamista vapautteen valita tekonsa ja kykyyn vaikuttaa omaan käyttäytymiseen. Vastuuttaminen on parisuhdeväkivallan interventioissa tärkeä terapeutin väline, jolla pyritään saamaan väkivallantekijä ottamaan vastuu teoistaan. Tässä vastauksessa hyödynnettiin usein asiakkaan oman valinnanvapauden sekä toimijuuden esiintuomista väkivaltatilanteisiin liittyen. Vastuuttamista

esiintyi aineistossamme kolme kertaa, ja sitä käytettiin ainoastaan silloin kun väkivaltaa selitettiin hallitsemattomana tekona.

Istunto 1, 37.59 min

M: ... Mä oon sanonu monellekki että mä oon mikä mä oon enkä mä voi sille mitää. Et en mä rupee puolusteleen tekojani tai..

T1: No

mutta eihän tuo piä paikkansa että sä et voi sille mitää, jos sä kerrot että sä oot käyny sen kevään ajan ryhmässä ja että sun maltti on muuttunu ja sä oot voinu itselles joissakin tilanteissa jotakin

Tässä esimerkissä terapeutti selvästi vastuuttaa väkivallan tekijää fyysisen väkivallan käytöstä tuomalla esiin hänen kykynsä vaikuttaa omaan käytökseensä. Asiakkaan tarjoama selitys kuuluu väkivalta osana itseä – diskurssiin ja vastuuta pyritään siirtämään pois omasta toimijuudesta. Terapeutti pyrkii vastuuttamaan asiakasta tuomalla esiin hänen oman kykynsä muuttaa omaa käytöstään niiden muutosten kautta, joita hän on jo tehnyt.

3.2.5. Tunnekokemuksen vahvistaminen

Terapeuttien vähiten käyttämä vastaustyyli oli tunnekokemuksen vahvistaminen (3%). Joissain tapauksissa terapeutit käyttivät asiakkaan kokemuksen myönteistä vahvistamista vastauksena asiakkaan puheenvuoroon, jossa tämä toi esiin selityksiä väkivallalle. Tunnekokemuksen vahvistamisella terapeutit pyrkivät osoittamaan myötätuntoa asiakkaan tunnekokemusta kohtaan, sekä normalisoimaan sitä. Tunnekokemuksen vahvistaminen siis kohdistui nimenomaan siihen tunnekokemukseen, joka oli väkivallan taustalla, eikä niinkään asiakkaan tarjoamaan selitykseen. Aineistossamme kokemuksen vahvistamista esiintyi kaksi kertaa, ainoastaan kun väkivaltaa selitettiin tunteen ilmentymänä.

Istunto 1, 26.59 min

M: silloin mä koin jotenki vaa ihan näin jotain, jotain ihan muuta tapahtuvan niinku. Tai siis mun mielikuvitus tai joku lähti niinku kasvattaa sitä asiaa

T1: Mikä se oli?

M: [jo]ku tanssiminen jonkun toisen miehen kanssa

T1: [toisen miehen kanssa] pisti sitten

M: Se pisti sitten

T1: Sehän voi olla joku katse tai joku tämm-

M: [ja sitten joku] jutteleminen kahestaa

T1: siis mikä on ihan tavallista ja mikä ei muulloin tee mitää vaikutusta, mutta jossain kohtaa sitten

Tässä puhekatkelmassa asiakas tuo esiin kokemansa mustasukkaisuuden tunteet selityksenä fyysiselle väkivallalle. Terapeutti vastaa asiakkaan kokemuksen vahvistamisella, tuoden esiin sen, että mustasukkaisuuden tunteet ovat tavallisia asiakkaan kuvaamassa tilanteessa. Tällä tavoin terapeutti ei siis vahvista väkivallan käyttöä, vaan sitä tunnekokemusta joka on siihen johtanut.

4. POHDINTA

4.1. Tutkimuksen tarkoitus ja päätulokset

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, millaisia selityksiä asiakkaat antavat parisuhteessa tapahtuneelle fyysiselle väkivallalle pariterapiaistunnoilla. Tarkastelimme ja luokittelimme diskurssianalyysin keinoin esiin tulleita selityksiä, ja olimme selityksen sisällön ohella kiinnostuneita siitä, millaisena asiakkaat näkivät vastuun jakautumisen väkivallasta antamiensa selitysten yhteydessä. Keskityimme tutkimuksessamme myös siihen, millaisia välittömiä vastauksia terapeutit näihin asiakkaiden selityksiin antoivat. Aineistomme koostui kymmenen pariterapiaan parisuhdeväkivallan vuoksi hakeutuneen pariskunnan videoiduista terapiaistunnoista.

Tutkimuksemme osoitti, että asiakkaat selittivät parisuhteen fyysistä väkivaltaa kymmenellä erilaisella diskurssilla, joista oli mahdollista muodostaa vielä kolme yläluokkaa. Tuloksena oli, että asiakkaat näkivät suhteessa ilmenneen väkivallan käytön joko kontrollin välineenä, tunteiden ilmentymänä tai hallitsemattomana tekona. Selityksissä, joiden mukaan väkivaltaa käytettiin kontrollin välineenä, tuli esiin kolme erilaista diskurssia. Näissä väkivaltaa käytettiin joko itsensä puolustamiseen, provosointiin tai siihen vastaamiseen, tai vastauksena henkiseen väkivaltaan. Puolestaan silloin, kun väkivalta nähtiin tunteiden ilmentymänä, sitä selitettiin kolmen tunteisiin liittyvän diskurssin kautta. Nämä diskurssit näkivät väkivallan keinona purkaa mustasukkaisuuden-, suuttumuksen ja vihan-, tai menneisyyden tapahtumien aiheuttamia tunteita. Asiakkaat saattoivat kuvata väkivaltaa myös hallitsemattomana tekona, jolloin he selittivät sitä joko keinottomuudella, kontrollin menetyksellä, päihteillä tai itseensä kuuluvana ominaisuutena.

Asiakkaiden tavasta jakaa vastuuta parisuhteen väkivallasta tutkimuksemme osoitti, että tavat olivat moninaisia ja vaihtelevia. Eniten tutkimuksessamme tuli esiin selityksiä, joissa vastuun jakautuminen jäi hämärtyneeksi, tai vastuu asetettiin pariskunnan kummankin osapuolen ulkopuolelle, esimerkiksi päihteille tai menneisyyden tapahtumille. Tulkitsimme vastuun hämärtyneeksi silloin, kun asiakas selitti väkivaltaa tunnekokemuksellaan, persoonallaan, tai keinottomuudella toimia toisin, sillä tällöin asiakas koki olevansa kyvytön vaikuttamaan väkivaltaa selittäviin asioihin, eikä ottanut vastuuta väkivallasta itselleen tai siirtänyt sitä muualle.

Toiseksi eniten löytyi sellaisia puheenvuoroja, joissa asiakas mielsi vastuun kuuluvaksi väkivallan uhrille. Uhri nähtiin vastuulliseksi väkivallasta diskursseissa, joissa väkivaltaa selitettiin itsensä puolustamisella, puolison henkisellä väkivallalla tai kontrollin menettämällä. Merkittävä tulos vastuun osalta oli myös se, että väkivallan tekijä nähtiin olevan yksin väkivallasta vastuussa ainoastaan silloin, kun tämä oli käyttänyt väkivaltaa provosoidakseen puolisoaan, eli vain yhden selityksen yhteydessä.

Toisessa tutkimuskysymyksessämme keskityimme siihen, miten terapeutit vastasivat asiakkaiden antamiin selityksiin fyysisestä väkivallasta. Tulostemme mukaan terapeutit käyttivät viittä eri vastaustyyliä vastatessaan asiakkaalle. Terapeutit käyttivät vastauksena ylivoimaisesti eniten minimivastauksia ja tarkentavia kysymyksiä. Näitä ilmeni suhteellisen tasaisesti jokaisessa selitysluokassamme. Muita terapeuttien käyttämiä vastaustyyliä olivat heijastaminen, vastuuttaminen, ja asiakkaan tunnekokemuksen vahvistaminen. Minimivastauksia, tarkentavia kysymyksiä sekä heijastamista esiintyi asiakkaan käyttämästä selitysluokasta riippumatta. Vastuuttamista sen sijaan käytettiin vastauksena vain silloin, kun väkivaltaa selitettiin hallitsemattomana tekona, ja tunnekokemuksen vahvistamista puolestaan ainoastaan silloin, kun asiakas selitti väkivaltaa tunteen ilmentymänä.

4.2. Parisuhdeväkivallalle annetut selitykset

Yksi tutkimuksemme päätuloksista oli, että aineistosta löytyi kymmenen eri diskurssia, joilla fyysistä väkivaltaa selitettiin. Nämä diskurssit olivat jaettavissa funktioidensa perusteella kolmeen eri yläluokkaan, jotka olivat: väkivalta kontrollin välineenä, väkivalta tunteiden ilmentymänä sekä väkivalta hallitsemattomana tekona. Kyseinen luokittelu vastaa toisaalta aikaisemman tutkimustiedon teoreettista ymmärrystä parisuhdeväkivallasta, aihetta ei kuitenkaan ole tutkittu aineistolähtöisesti juurikaan, mikä hankaloittaa tulosten vertailua. Tuloksia voidaan kuitenkin tarkastella sellaisten teoreettisten taustaoletusten kautta, joita parisuhdeväkivallasta on aikaisemmin tehty.

Väkivalta kontrollin välineenä -luokkaan kuuluivat tahallisen provosoinnin-, itsepuolustuksen- sekä henkiseen väkivaltaan vastaamisen diskurssit. Näille diskursseille oli yhteistä se, että niissä väkivallantekijä selitti fyysistä väkivaltaa keinona muuttaa toisen osapuolen käytöstä. Tähän luokkaan kuuluvat selitykset sopivat hyvin yhteen feministisen teorian kanssa, joka olettaa fyysisen

väkivallan olevan miehen keino hallita naisen käytöstä parisuhteessa (Dutton, 2006). Nämä diskurssit osaltaan vahvistavatkin feministisen teorian näkemystä patriarkaalista sukupuolirooleista ja näin luovat sukupuolirooleihin liittyvää todellisuutta. Toisaalta tutkimuksessamme sekä naiset että miehet käyttivät fyysistä väkivaltaa ja molemmat sukupuolet myös selittivät sitä kontrolloinnin näkökulmasta, joten feministisen teorian selvästi sukupuolittunut näkemys ei suoraa tue tuloksiamme. Onkin mahdollista, että parisuhdeväkivallan luonne ja selitykset ovat samankaltaiset sukupuolesta riippumatta.

Myös intiimi terrorismin ja tilannesidonnaisen väkivallan mallissa puolison kontrolloinnilla on suuri merkitys väkivaltaa selitettäessä. Intiimi terrorismi ja tilannesidonnainen väkivalta ovat kyseisessä mallissa erotettavissa toisistaan sen mukaan, onko väkivallan motiivina ja funktiona hallita puolisoa vai ei (Johnson, 2006). Tämän teorian mukaan voidaan tulkita, että niissä väkivaltatilanteissa, joita väkivalta kontrollin välineenä -luokan selitykset koskevat, on voinut olla intiimiterrorismin piirteitä. Esimerkiksi henkiseen väkivaltaan vastaamisen -diskurssissa väkivalta usein toimi keinona hiljentää puoliso tämän haastaessa riitaa tai loukatessa väkivallan tekijää, eli sitä käytettiin tietyn valta-asetelman ylläpitämiseen. Intiimi terrorismin malliin sopivia selityksiä ei kuitenkaan tutkimuksessamme tämän lisäksi juurikaan ollut, mikä voi johtua siitä, että pariterapia väkivallan hoidossa on todettu toimivaksi etenkin tilannesidonnaiseen väkivaltaan (McCullum & Stith, 2011), jollaista tutkimuksemme pariskuntien väkivalta siis todennäköisemmin oli.

Väkivalta tunteiden ilmentymänä -luokkaan kuuluivat mustasukkaisuuden-, vihan ja suuttumuksen- sekä menneisyyden diskurssit. Tämä selitysluokka sopii hyvin yhteen yksilöpsykologisen näkemyksen kanssa, jossa parisuhdeväkivallan nähdään johtuvan väkivallantekijän henkilökohtaisista psykologisista vaikeuksista (Wolfe & Jaffe, 1999). Yksilöpsykologisen näkemyksen kannalta tämän selitysluokan diskurssit tunteista ja menneisyyden tapahtumista sopisivat hyvin väkivaltaa aiheuttaviksi, psykologisiksi tekijöiksi. Tämä näkemys on siitä mielenkiintoinen, että se pyrkii ymmärtämään väkivallan syitä hyvin henkilökohtaisella tasolla, asiakkaan oman kokemuksen kautta. On mahdollista ajatella, että näiden diskurssien funktiona on saada terapian muut osapuolet ymmärtämään ja tuntemaan sympatiaa puhujan kokemusta kohtaan. Yksilöpsykologista näkemystä voidaankin kritisoida siitä, että väkivallan tekijän henkilökohtainen vastuu saattaa hämärtyä terapeutin pyrkiessä ymmärtämään asiakkaan henkilökohtaista kokemusta. Tällaista vastuun hämärtymistä tuli esiin myös omassa tutkimuksessamme moneen otteeseen, etenkin juuri silloin, kun väkivaltaa selitettiin tunteen ilmentymänä.

Sitä, millaiset tunnekokemukset johtavat parisuhdeväkivallan esiintymiseen, ei ole juurikaan tutkittu. Kuitenkin esimerkiksi psykodynaamisessa teoriassa on toisinaan ajateltu

parisuhdeväkivallan aiheutuvan häpeän tunteesta ja kyvyttömyydestä käsitellä sitä (Lansky, 1987). Omassa tutkimuksessamme väkivaltaa aiheuttaviksi tunnekokemuksiksi kuitenkin nimettiin usein mustasukkaisuuden tai suuttumuksen ja vihan tunteet, eikä häpeää tuotu esiin tässä yhteydessä kertaakaan. Tämä saattaa johtua siitä, että häpeästä voi olla vaikeampi puhua ääneen, ja toisaalta häpeän tunnetta voi olla vaikea itse tunnistaa väkivaltaisuutta aiheuttavaksi tekijäksi.

Väkivalta hallitsemattomana tekona -luokkaan kuuluivat väkivalta osana itse-, kontrollin menettämisen-, keinottomuuden- sekä päihdediskurssi. Näitä diskursseja yhdisti se, että kaikissa väkivaltaa selitettiin sellaisella asialla, johon väkivallan tekijällä ei ikään kuin ole mahdollisuutta vaikuttaa. Ehkä juuri tästä syystä tässä luokassa esiintyikin eniten vastuun hämärtämistä ja ulkoistamista, sillä hallitsemattomien tekojen diskurssien funktiona voidaan nähdä olevan vastuun välttäminen. Koska oman vastuun tunnistaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistä parisuhdeväkivallan hoidossa, ja se vaikuttaa merkittävästi hoidon tuloksiin ja väkivaltaisuuden vähenemiseen (Scott & Wolfe, 2000), tämän selitysluokan diskurssit saattoivat olla erityisen haastavia hoidon kannalta. Terapeutin olisikin ehkä kannattanut puuttua näihin diskursseihin erityisen voimakkaasti.

Väkivalta hallitsemattomana tekona - luokassa esiin noussut päihdediskurssi ja sen yleisyys olivat linjassa aikaisemman tutkimustiedon kanssa. Alkoholin väärinkäytön on huomattu olevan yhteydessä parisuhdeväkivaltaan, ja olevan riskitekijä etenkin miesten naisiin kohdistuvalle väkivallalle (Foran & O'Leary, 2008; White & Chen, 2002). Myös meidän tutkimuksessamme päihdediskurssi oli yksi käytetyimmistä selityksistä, joskin sitä käytettiin väkivallan tekijän sukupuolesta riippumatta. Voidaankin pohtia, olisiko päihteiden käytön vähentämiseen pyrkiminen yksi hyvä parisuhdeväkivallan hoitomuoto. Osa tutkimukseemme osallistuneista pareista olikin tullut tutkimukseen päihdeklinikan kautta, ja näissä tapauksissa päihteiden käytön vähentäminen oli myös osaltaan hoidon tavoitteena. Päihdeklinikan osallistuminen tutkimusprojektiin on voinut vaikuttaa myös päihteisiin pohjautuvien selitysten suureen määrään. Onkin mielenkiintoista pohtia, olisiko päihdediskurssia esiintynyt myös toisenlaisessa aineistossa yhtä paljon.

4.3. Vastuun jakaminen asiakkaiden väkivallalle antamissa selityksissä

Pariterapiassa, joka tähtää parisuhdeväkivallan hoitoon, tulisi Goldnerin (1999) mukaan olla selkeät linjaukset, jotka korostavat väkivallantekijän henkilökohtaista vastuuta ja valinnan vapautta väkivallan käytöstä. Tämä toteutui joissain määrin myös omassa tutkimuksessamme, sillä yksi

löytämämme terapeuttien vastaustyyli oli nimenomaa vastuuttaminen. Tällaista tekijän vastuuttamista tai vastuunottoa ei kuitenkaan juurikaan ollut näkyvissä asiakkaiden omissa selityksissä ja niihin sisältyvässä vastuun jakamisessa. Toisaalta terapia oli vasta alkuvaiheessa, joten asiakkaiden käsitys väkivallan tekijälle kuuluvasta vastuusta on voinut muuttua terapian aikana, mitä tutkimuksemme ei ota huomioon. Tutkimuksessamme tulikin vähiten esiin sellaisia selityksiä, joissa väkivallan tekijä olisi selvästi ottanut vastuun teostaan itselleen, tai vastuu väkivallasta olisi annettu selvästi tekijälle. Tämä oli yllättävää ja jopa huolestuttavaa, sillä vastuun hyväksymisen on huomattu olevan tärkeä osa väkivallantekijän hoitoprosessia (Scott & Wolfe, 2000).

Aiempien tutkimusten tavoin tutkimuksessamme tuli sen sijaan usein esiin uhrin vastuuttamista väkivallasta. Aiemmat tutkimukset ovat niin ikään osoittaneet, että asiakkaat eivät usein tiedosta väkivallan tekijän vastuuta, vaan saattavat ajatella vastuun kuuluvan tasavertaisesti kummallekin osapuolelle (Holtzworth-Munroe & Hutchinson, 1993). Esimerkiksi systeemisessä teoriassa vastuuta ei mielletä suoraa väkivallan tekijälle, kuten feministisessä teoriassa tehdään, vaan väkivalta voidaan nähdä parisuhdeongelmien seurauksena, jolloin vastuu väkivallasta olisi molemmilla osapuolella (Hintikka, 1999). Tutkimuksessamme asiakkaat antoivatkin jopa useammin vastuun väkivallan uhrille kuin tekijälle. Tosin tulee huomioda, että meidän tutkimuksessamme tämä ilmiö oli monimutkaisempi, sillä usein parisuhteen molemmat osapuolet olivat olleet väkivaltaisista, mikä saattoi vaikuttaa vastuun jakamiseen.

Diskursseja, joissa vastuu annettiin uhrille, olivat muun muassa itsensä puolustamisen-, menneisyyden- ja henkiseen väkivaltaan vastaamisen diskurssit. Näissä diskursseissa väkivalta nähtiin usein vastauksena toisen osapuolen toimintaan, jolloin asiakkaalle voi olla luonnollista ajatella, että niin väkivaltilanne kuin itse väkivaltakin olisi molempien vastuulla. Voi olla, että diskurssien funktiona oli luoda sellaista todellisuutta, jossa vastuu väkivallasta on parisuhteessa joko yhteinen, tai jopa yksin uhrin. Kuitenkin vastuu yksittäisestä väkivaltilanteesta on aina väkivallan tekijällä, riippumatta siitä, mitä parin välillä muuten on tapahtunut. Tämä vastuun jakautumisen periaate oli hämärtyneet etenkin niillä asiakkailla, jotka selittivät väkivaltaa menneisyyden tapahtumilla.

Myös Husso ja Virkki (2008) ovat tuoneet esiin muutamia esimerkkejä, miksi vastuu miehen väkivallasta annetaan usein naiselle. Heidän mukaansa väkivalta saatetaan kokea naisen ansaitsemaksi, tai naista saatetaan vastuuttaa väkivaltaiseen suhteeseen jäämisen kautta. Myös meidän tutkimuksessamme tuli esiin, että jotkut naiset saattoivat ottaa vastuuta puolison väkivaltaisuudesta itselleen, mikäli he kokivat loukanneensa puolisoaan, tai esimerkiksi

provosoineensa puolisoaan käyttämään väkivaltaa. Tällaisen diskurssin esiintuomisesta voi seurata, että myös itse tekijä saattaa vähätellä tekonsa vakavuutta. Toisaalta jos uhri omaksuu tällaisen näkemyksen, saattaa hän alkaa muokata käytöstään niin, ettei se johtaisi puolison väkivaltaan. Tutkimuksessamme ei kuitenkaan tullut esiin naisen vastuuttamista suhteeseen jäämisen kautta, sillä pariterapia nimenomaa tähtäsi suhteen jatkumiseen ja väkivaltaisuuden loppumiseen. Tutkimukseemme ei myöskään sovi perinteinen sukupuolittunut näkemys väkivallasta ja siihen kuuluvasta vastuusta, sillä kuten jo aikaisemmin on todettu, tutkimuksessamme niin miehet kuin naisetkin olivat käyttäneet väkivaltaa puolisoaan kohtaan. Onkin ehkä ajankohtaista pohtia sitä, tulisiko sukupuolittuneesta vastuu- ja väkivaltapuheesta siirtyä puhumaan systemaattisesti väkivallan tekijästä ja uhrista. Tällaista muutosta onkin ollut havaittavissa viimeaikaisissa tutkimuksissa, jotka käsittelevät parisuhdeväkivaltaa.

Niin aiemmat tutkimukset kuin meidänkin tutkimuksemme tuovat esiin myös vastuun ulkoistamista sekä tekijän että uhrin ulkopuolelle. Antikainen (1999) on osoittanut, että miehet saattavat selittää väkivaltaa “silmien sumentumisella” ja alkoholilla, jolloin he siirtävät vastuun väkivallasta itsensä ulkopuolelle. Samaa tuli esiin myös omassa tutkimuksessamme. Päihdediskurssin käyttäminen rakentaa todellisuutta, jossa alkoholi on ja päihtyneenä olemisen ovat hyväksyttäviä selityksiä väkivaltaiselle käytökselle. Paljon käytetyn päihdediskurssin ohella aineistostamme nousi esiin myös kontrollin menettämisen diskurssi, jossa väkivaltaa selitettiin muun muassa samaisella “silmien sumentumisella” ja tietyn rajan ylittymisellä. Tällainen vastuun ulkoistaminen saattaa näillä asiakkailla johtua siitä, että he eivät koe väkivallan olleen oman toimijuutensa hallittavissa. Voikin siis olla, että toimijuuteen liittyvästä keskustelusta voisi olla paljon hyötyä myös väkivallan hoitoon käytetyssä terapiassa, ja tällainen puhe voisi toimia myös väkivallan tekijän vastuuttamisessa. Useat pariskunnat olisivat saattaneet lisäksi hyötyä enemmän systeemisen näkökulman esiintuomisesta, jolla olisi korostettu, että väkivallasta on vastuussa aina sen tekijä, mutta tilanteesta ja parisuhteen laadusta on vastuussa pariskunta yhdessä (Stith ym., 2011).

4.4. Terapeuttien vastaustyyliä asiakkaiden tarjoomiin selityksiin

Terapeuttien vastaustyyliä ei ole juurikaan tutkittu aiemmin, minkä vuoksi tuloksia on jokseenkin vaikea verrata aikaisempaan tutkimukseen. Stiles tutkimusryhmineen ovat kuitenkin löytäneet kahdeksan eri sanallista vastaustyyliä tutkiessaan terapeuttien vastauksia yksilöterapiassa (Stiles,

Shapiro, & Firth-Cozens, 1989; Stiles, 1979). Näistä vastaustyyleistä yhteensopivia meidän tulostemme kanssa olivat reflektointi (reflection), kysymyksen esittäminen (question), hyväksynnän osoittaminen (acknowledgement) sekä vahvistaminen (confirmation). Näitäkään ei kuitenkaan suoraa voida verrata meidän tutkimukseemme, sillä yksilö- ja pariterapeuttinen asetelma eroavat toisistaan.

Heijastaminen on terapeuttinen työkalu, joka on tullut tunnetuksi Carl Rogersin humanistisesta terapiaperinteestä (Rogers, 1951). Myös meidän tutkimuksessamme terapeutit käyttivät heijastamista vastaustyylinä, mikä voidaan nähdä keinoksi luoda terapeuttista suhdetta sekä ymmärrystä terapeutin ja asiakkaan välille. Myös Kurri (2012) on todennut tulkintojen tekemisen ja asiakkaan puheen uudelleen muotoilun, jotka molemmat sisältyvät määritelmäämme heijastamisesta, olevan terapeuttisen keskustelun perus elementtejä. Tämän tiedon valossa olikin jokseenkin yllättävää, että heijastamista tuli tutkimuksessamme esille vain seitsemän kertaa. Toisaalta tutkimuksemme kohdistui vain nimenomaa selityspuheenvuorojen jälkeisiin terapeutin välittömiin vastauksiin, joten emme huomioineet terapeuttien muualla keskustelussa käyttämää heijastamista. Myös Stilesin reflektoinniksi nimeämä vastaustyyli on lähes identtinen tutkimuksemme heijastamis-vastaustyylin kanssa. Erona kuitenkin on, että tutkimuksessamme heijastamiseen saattoi liittyä uutta näkökulmaa tarjoava elementti, kun taas Stilesin reflektointiin ei liittynyt terapeutin omaa tulkintaa, sillä hän eritteli terapeutin tulkintaa sisältävät vastaukset omaksi luokakseen (interpretation). Voidaankin ajatella, että tutkimuksemme heijastamisen vastaustyyli sisälsi nämä molemmat Stilesin esittämät luokat. Tämä oli tutkimustamme ajatellen mielekäs jako, sillä aineistossamme terapeutit tarjosivat omaa tulkintaansa ainoastaan heijastamisen yhteydessä, eikä tällöin terapeutin omasta tulkinnasta voitu muodostaa itsenäistä vastaustyyliä.

Stilesin (1979) vastaustyyleistä myös kysymyksen esittäminen oli yhteensopiva tarkentavaksi kysymykseksi nimeämämme vastaustyylin kanssa. Luokat vastasivat toisiaan, sillä poikkeuksella, että meidän tutkimuksessamme kysymykset olivat nimenomaan asiakkaan puheenvuoroon liittyviä tarkentavia kysymyksiä, eivätkä niinkään avoimia kysymyksiä, kuten Stilesin erittelyssä. Tämä luultavasti johtuu siitä, että tutkimme nimenomaan terapeuttien välittömiä vastauksia asiakkaiden puheenvuoroihin, emmekä heidän osallistumistaan koko istunnon osalta, jolloin kysymykset olisivat voineet olla enemmän avoimia ja keskustelua avaavia. Kurri (2012) on todennut asiakkaan kertomuksen pohjalta kysytyjen kysymysten olevan yksi terapeuttisen keskustelun perus elementeistä, ja tutkimuksessamme tarkentavat kysymykset olivatkin toiseksi yleisin terapeuttien käyttämä vastaustyyli. Tämä ei liene siksikään yllättävää, että terapian alkuvaiheessa ja yhteistyösuhdetta luotaessa tarkentavien kysymysten kysyminen voidaan nähdä luontevana tapana

saada lisää tietoa asiakkaiden tilanteesta ja väkivallan luonteesta. Tarkentavia kysymyksiä kysymällä terapeutin on myös helppo olla puolueeton, sekä olla ottamatta kantaa asiakkaiden antamiin selityksiin.

Myös minimivastaukset vastaustyylinä näyttäisi olevan yhteensopiva luokka Stilesin (1979) tutkimuksen kanssa. Se muistuttaa läheisesti Stilesin hyväksynnän osoittamisen luokkaa, sillä molemmissa terapeuttien vastaukset olivat lyhyitä kuittauksia, kuten “mm” tai “joo”. Hyväksynnän osoittaminen kuitenkin eroaa minimivastauksista siinä, että toisin kuin Stilesillä, meidän tutkimuksessamme minimivastaukset eivät välttämättä aina olleet keino osoittaa hyväksyntää. Vaikka toisaalta joissain tilanteissa minimivastauksia käytettiin nimenomaan hyväksynnän ja jaetun ymmärryksen osoittamisena, saattoivat ne joskus olla terapeutin tapa olla ottamatta kantaa asiakkaan tarjoamaan selitykseen tai vastuun jakoon, ikään kuin osoituksena eriävästä mielipiteestä. Jälkimmäistä tapahtui aineistossamme etenkin silloin, kun väkivallan tekijä asetti vastuun itsensä ulkopuolelle. Esimerkiksi aineistossamme esiintynyt minimivastus “aijaa” ei suoranaisesti tarkoittanut sitä, että terapeutti hyväksyy sen mitä asiakas sanoo, vaan siinä saattoi olla jopa kyseenalaistava sävy.

Stilesin (1979) vastaustyyleistä vahvistaminen tarkoittaa sitä, että terapeutti ilmaisee joko tukensa tai erimielisyytensä asiakkaan kokemuksen kanssa. Meidän tutkimuksessamme tunnekokemuksen vahvistaminen muistuttaa tätä vastaustyyliä, joskin siihen ei liity eriävien mielipiteiden ilmaisemista. Tunnekokemuksen vahvistaminen liittyy lisäksi nimenomaan asiakkaan ilmaisemaan tunteeseen, asiakkaan selityksen tai vastuun jakamisen hyväksymisen sijaan. Ottaen huomioon, että Stiles sisällyttää vahvistamisen vastaustyyliin myös erimielisyyden osoittamisen, voitaisiin ajatella, että tämä vastaustyyli muistuttaa myös tutkimuksessamme esiin tullutta vastuuttamisen vastaustyyliä. Vastuuttamisessa terapeutti hyväksynnän sijaan kyseenalaistaa asiakkaan tarjoaman selityksen, sekä osoittaa erimielisyytensä. Tutkimuksemme erityispiirteenä on Stilesin tutkimukseen nähden kuitenkin parisuhdeväkivallan hoitomuotona käytettävä pariterapia, jolloin ei ole yllättävää, että vastuuttamista tuli esiin enemmän kuin Stilesin tutkimuksessa.

Vastuuttamisen ilmeneminen tutkimuksessamme voidaan nähdä hyvänä asiana, sillä henkilökohtaisen vastuun hyväksyminen nähdään tärkeänä osana parisuhdeväkivaltaan syyllistyneiden henkilöiden hoitoa (Scott & Wolfe, 2000). Goldner (1999) onkin todennut terapian kannalta olevan tärkeää pyrkiä pitämään yllä kahta diskurssia, yhtä joka pyrkii ymmärtämään niitä henkilökohtaisia yksilöpsykologisia syitä väkivallantekijän käytökselle ja toista, joka pyrkii pitämään yllä ajatusta henkilökohtaisesta valinnan vapaudesta ja vastuusta suhteessa omaan käytökseen. Terapeuttien käyttämistä vastaustyyleistä vastuuttaminen sopii siis hyvin

parisuhdeväkivallan hoidosta olemassa olevaan tutkimustietoon. Vastuuttamalla terapeutti asetti itsensä vastakkain sellaisten asiakkaiden diskurssien kanssa, jolla tämä pyrki siirtämään vastuuta. Onkin hyvin loogista, että terapeutit pyrkivät korostamaan väkivallantekijän vastuuta tapahtuneesta terapiaistunnoilla. Tätä vastaustyyliä tuli kuitenkin esiin ainoastaan kolme kertaa ja vain silloin, kun väkivaltaa selitettiin hallitsemattomana tekona.

Se, että vastuuttamista ilmeni ainoastaan näissä selityksissä, sopii hyvin yhteen sen tuloksen kanssa, että väkivalta hallitsemattomana tekona -luokassa väkivallan tekijät ottivat kaikista vähiten vastuuta itselleen, ja vastuun hämärtymistä esiintyi kaikista eniten. Kaiken kaikkiaan vastuuttamisen vähäinen käyttö saattaa johtua siitä, että aineistot koostuivat parien kolmesta ensimmäisestä terapiaistunnoista. Voi olla, että terapeutit halusivat välttää suoraa vastuuttamista terapian alkuvaiheissa, ajatellen sen vaikuttavan negatiivisesti heidän ja asiakkaan väliseen terapeuttiseen suhteeseen. On myös mahdollista, että vastuuttamista esiintyi jossain muussa aineiston kohdassa enemmän, kuin välittömänä vastauksena asiakkaan selitykseen väkivallan selityksistä. Esimerkiksi paljon käytettyjen tarkentavien kysymysten jälkeen terapeutit ovat saattaneet saada selvemmän käsityksen parisuhteen väkivallasta, jonka jälkeen myös vastuuttamista on voinut olla enemmän. Terapeutit ovat saattaneet myös välttää vastuuttamista suorana vastauksena asiakkaan tarjoamaan selitykseen siksi, että se voisi vaikuttaa torjuvalta.

4.5. Tutkimuksen rajoitukset ja luotettavuus

Tutkimuksemme on laadullinen ja näin ollen siihen kuuluu kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä rajoituksia. Yksi näistä on pieni otoskoko, josta seuraa tulosten heikko yleistettävyys parisuhdeväkivallasta kärsiville pareille yleensä. Toisaalta yleistettävyyttä laajalle joukolle voi rajoittaa myös diskurssianalyysin käyttäminen tutkimusmenetelmänä, sillä siinä merkityssysteemien oletetaan olevan kontekstisidonnaisia, eli tutkittavien käsitteiden ja puheenvuorojen merkitys on ymmärrettävä siinä kontekstissa, missä ne on esitetty (Jokinen, Juhila, & Suoninen, 2016; Pynnönen, 2013). Lisäksi aineistolähtöinen diskurssianalyysi ei pohjaa aiemmille tutkimuksille ja teorioille, joten tutkimuksen ainutlaatuisuuskin heikentää sen yleistettävyttä laajemmalle populaatiolle. Toisaalta yleisesti ajatellaan, että laadullinen tutkimus ei sinänsä usein pyrikään saamaan aikaan yleistettäviä tuloksia, vaan sitäkin luotettavampaa ja ainutkertaisempaa tietoa tutkittavasta aiheesta.

Diskurssianalyysin tulokset ovat aina kontekstisidonnaisia ja meidän tutkimuksessamme konteksti muodostui pariterapiatila-asetelmasta sekä siitä ainutlaatuisesta tilanteesta, jonka kanssa pariskunnat tulivat terapiaan. Tuloksiamme tarkasteltaessa on otettava huomioon, että pariterapiatilanteen luonne ja toisen osapuolen läsnäolo on saattanut saada asiakkaat vastaamaan kysymyksiin ja puhumaan väkivallasta eri tavalla, kuin he olisivat puhuneet yksilötapaamisilla. Esimerkiksi uhri saattaa jättää joitakin selityksiä väkivallalle kertomatta pelätessään puolison reaktiota, tai toisaalta tekijä saattaa kaunistella antamiaan selityksiä.

Aineistoomme kuuluneet pariskunnat ovat lisäksi valikoituneet niin, että heidän parisuhteessa tapahtunut väkivalta on ollut suhteellisen lievää, sillä tämä on yksi kriteereistä pariterapian toteuttamiselle väkivaltaisilla pariskunnilla. Tämän vuoksi tutkimuksessamme esiin nousseet selitykset ja terapeuttien reagoitavat eivät välttämättä ole verrattavissa esimerkiksi yksilöterapiassa tai väkivaltaisten miesten ryhmämuotoisessa hoidossa tuotettuihin selityksiin, tai terapeuttien toimintaan niissä. Terapeutit saattaisivat esimerkiksi käyttää enemmän vastuuttamisen vastaustyyliä, jos kyseessä olisi väkivallantekijän yksilöterapia tai muu hoitointerventio. Parisuhdeväkivallan pariterapeuttisessa hoitomuodossa on tärkeää varmistaa, että istunnoilla käydyn keskustelun tiimoilta ei syty kotona riitatilanteita, jotka voisivat johtaa väkivaltaan. Tällöin terapeutinkin on mietittävä tarkkaan, millaisia aiheita on järkevää lähteä parin kanssa käsittelemään, ja miten tuoda esille vaikeita aiheita, kuten väkivallan tekijän henkilökohtaista vastuuta väkivallasta. Asiakkaiden turvallisuuden varmistaminen on siis voinut vaikuttaa terapeuttien vastaustyyliin. Olemme myös ottaneet tutkimukseen mukaan vain pariskuntien kolme ensimmäistä istuntoa, sillä niissä puhuttiin eniten väkivaltatilanteista. Onkin mahdollista, että etenkin terapeuttien vastaukset olisivat voineet olla erilaisia, mikäli kyseessä olisi ollut myöhemmän vaiheen istunnot, jolloin terapeutin suhde ja luottamus olisi kenties rakentunut jo syvemmäksi.

Tutkimuksemme luotettavuutta tukee koko tutkimusprosessimme läpinäkyvyys. Olemme pyrkineet tuomaan kaikki tutkimusvaiheet selkeästi esiin, sekä perustelemaan hyvin etenemistämme, sekä luokkajakoamme niin väkivallalle annettujen selitysten, kuin terapeuttien vastauksienkin osalta. Luotettavuutta tutkimukseemme tuo myös se, että aloitimme tutkimuksemme tutustumalla jokaisen saatavilla olevan kuudentoista Pariterapia parisuhdeväkivallan ehkäisemisen keinona -projektiin osallistuneen pariskunnan terapiaistuntoihin, jolloin myös lopulliseen aineistoomme kuuluivat kaikki ne parit, jotka tuovat esiin selityksiä parisuhteen fyysiselle väkivallalle. Tulkitsimme aineistoa monen katselukerran jälkeen ja litteroimme valitsemamme istuntojen kohdat sanatarkasti. Koska emme joutuneet karsimaan tai rajaamaan aineistoamme

juurikaan, sen voi olettaa olevan erittäin edustava puhuttaessa tästä kyseisestä tutkimusprojektista. Pyrkimyksenämme olikin tarkastella aineistoamme ainutlaatuisena, pyrkimättä laajempaan yleistettävyyteen.

Tulostemme luotettavuutta tukee löytämiemme selitysluokkien sekä terapeuttien vastaustyylien yhteensopivuus aikaisemman tutkimuksen kanssa. Esimerkiksi asiakkaiden selityksistä löydettyistä diskurssiluokista monet vastasivat hyvin parisuhdeväkivallan teoreettista taustaa. Myös terapeuttien vastaustyyliä olivat jokseenkin yhdenmukaisia esimerkiksi Stilesin löytämien terapeuttien vastausmallien kanssa (Stiles ym., 1989; Stiles, 1979). Erityisesti tämä tutkimusalue vaatii kuitenkin lisää tutkimusta. Myös löydöksemme vastuun jakautumisesta heijastavat aikaisempaa tutkimustulosta. Vastuukysymys on yksi parisuhdeväkivallan interventioiden erityispiirteitä, sillä tavallisessa pariterapiassa ei samalla tavalla nähdä vastuun parisuhteen ongelmista olevan yhtä vahvasti jakautunut kuin silloin, kun kyse on fyysisestä väkivallasta. Tämän vuoksi olikin luonnollista, että vastuukysymys nousi esille myös meidän tuloksissamme.

4.6. Tutkimuksen soveltaminen ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksemme oli siinä mielessä ainutlaatuinen, ettei parisuhdeväkivaltaa ja sitä selittäviä tekijöitä ole aiemmin juurikaan tutkittu asiakkaiden näkökulmasta. On olemassa paljon erilaisia teoreettisia lähestymistapoja tähän aiheeseen, mutta ei juuri lainkaan tutkimusta siitä, miten väkivaltaa parisuhteessaan kokevat pariskunnat itse ymmärtävät ja selittävät sitä. Tämän tutkimuksen tulosten myötä voidaankin paremmin ymmärtää asiakkaiden omaa näkemystä suhteessa tapahtuneesta väkivallasta, jolloin myös hoitoa voidaan suunnata olennaisiin asioihin. Väkivallalle annetuista selityksistä saadaan arvokasta tietoa siitä, mihin asioihin hoidollisesti tulisi puuttua, jotta väkivalta parisuhteessa vähenisi.

Tutkimuksemme tuo esiin myös arvokasta tietoa siitä, miten väkivaltaa suhteessaan kokeneet pariskunnat näkevät vastuun jakautumisen suhteensa väkivallasta. Koska tutkimuksessamme tulee paljon esiin vastuun hämärtymistä ja sen siirtämistä väkivallan tekijän ulkopuolelle, tulisi näihin asioihin hyvä puuttua terapiassa entistäkin tiukemmin. Tutkimuksemme osoitti myös sen, että kyseisessä aineistossa terapeutit eivät juurikaan puuttuneet vastauksillaan asiakkaiden tapaan siirtää vastuu tekijän ulkopuolelle, mihin voisikin kiinnittää enemmän huomiota,

etenkin koska pariterapiaa parisuhdeväkivallan hoidossa on nimenomaa kritisoitu sen alttiudesta saada uhri tuntemaan syyllisyyttä väkivallasta (Stith & McCollum, 2008).

Tutkimuksemme tuo myös lisää tukea sille, että eri näkökulmat ja teoriat liittyen parisuhdeväkivaltaan ovat puutteellisesti sovellettavissa nykypäivän tiedon kanssa. Feministisessä lähestymistavassa väkivalta nähdään miehen vallankäyttönä naista kohtaan ja se korostaa miestä yksinomaan syyllisenä väkivaltaan ja naisen asemaa viattomana uhrina (Stith ym., 2012). Oman aineistomme pareista suurin osa oli kuitenkin sellaisia, joissa nainenkin oli käyttänyt väkivaltaa miestänsä kohtaan, jolloin väkivaltaa ei voida ymmärtää feministisen lähestymistavan kautta. Toisaalta myös parisuhdeväkivallan lähestyminen intiimi terrorismin- ja tilannesidonnaisen väkivallan käsitteiden kautta voi todeta tutkimuksemme kohdalla riittämättömäksi, sillä intiimi terrorismia ei aineistossamme tai yleensäkkään pariterapioissa (McCollum & Stith, 2011) juurikaan esiinny. Uusia teorioita ja lähestymistapoja siis tarvitaan, kuin myös tutkimusta naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta, jotta tutkimus pariterapiakontekstissa saataisiin tuotua nykypäivään entistä paremmin.

Jatkossa olisi hyvä tehdä enemmän tutkimusta myös nimenomaa asiakkaiden kokemuksista parisuhdeväkivallasta ja sen selityksistä. Tällöin päästäisiin lähemmäs väkivaltaa kokeneita pariskuntia, ja ymmärrys parisuhdeväkivallasta ja sen kanssa elävistä pariskunnista syventyisi. Asiakkaiden selitysmalleihin liittyvää tutkimusta olisi hyvä myös laajentaa siten, että keskityttäisiin erottelemaan toisistaan niin sanotusti vahingolliset ja toimivat selitysmallit parisuhteen jatkon tai hoitotulosten kannalta. Myös asiakkaiden ajatuksia vastuun jakautumisesta tulisi tutkia lisää, sillä niiden kautta voitaisiin ymmärtää paremmin esimerkiksi sitä, miksi joillekin hoito toimii, kun taas joillekin ei, sillä väkivallan tekijän vastuun ottaminen on olennaista yritettäessä saada väkivalta parisuhteessa loppumaan. Koska oma tutkimuksemme pyrki terapeuttien vastauksista puhuttaessa vain etsimään ja luokittelemaan erilaisia vastaustyyplejä, olisi tulevaisuuden terapian kannalta hyvä perehtyä näihin terapeutin vastauksiin enemmän, ja laajentaa tutkimusta esimerkiksi tunnistamaan ne kaikista toimivimmat ja haitallisimmat vastaustyyliä terapian tuloksellisuuden näkökulmasta. Terapeuttien vastauksista olisi myös tarpeellista tehdä lisää perustutkimusta, joka ei liity parisuhdeväkivaltaan, sillä aihetta on yleisesti ottaen liian vähän tutkittu.

LÄHTEET

- Ali, P. A., & Naylor, P. B. (2013). Intimate partner violence: A narrative review of the biological and psychological explanations for its causation. *Aggression and Violent Behavior, 18*(3), 373-382.
- Allen, J. R., & St George, S. (2001). What couples say works in domestic violence therapy. *The Qualitative Report, 6*(3), 1-20.
- Anderson, K. L., & Umberson, D. (2001). Gendering violence: Masculinity and Power in Men's Accounts of Domestic Violence. *Gender & Society, 15*(3), 358-380.
- Antikainen, J. (1999). Perheväkivallan perhekeskeinen hoito. Teoksessa Jukka Aaltonen & Raili Rinne (toim.) *Perhe terapiassa. Vuoropuhelua vuosituhannen vaihtuessa*. Jyväskylä: Gummerus, 194-217.
- Bograd, M., & Mederos, F. (1999). Battering and couples therapy: Universal screening and selection of treatment modality. *Journal of marital and family therapy, 25*(3), 291-312.
- Dodge, K. A., & Coie, J. D. (1987). Social-information-processing factors in reactive and proactive aggression in children's peer groups. *Journal of Personality and Social Psychology, 53*(6), 1146.
- Dutton, D. G. (2006). *Rethinking domestic violence*. Vancouver: UBC Press.
- Foran, H. M., & O'Leary, K. D. (2008). Problem drinking, jealousy, and anger control: Variables predicting physical aggression against a partner. *Journal of Family Violence, 23*(3), 141-148.
- Frieze, I. H., & Browne, A. (1989). Violence in marriage. *Crime and Justice, 11*, 163-218.
- Goldner, V. (1999). Morality and multiplicity: Perspectives on the treatment of violence in intimate life. *Journal of Marital and Family Therapy, 25*(3), 325-336.
- Harris, G. E. (2006). Conjoint therapy and domestic violence: Treating the individuals and the relationship. *Counselling Psychology Quarterly, 19*(4), 373-379.
- Heise, L. L. (1998). Violence against women an integrated, ecological framework. *Violence Against Women, 4*(3), 262-290.
- Heiskanen, M., & Piispa, M. (1998). *Usko, toivo, hakkaus: Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä väkivallasta*. Helsinki: Tilastokeskus.

- Hintikka, A. M. (1999). Kun rakkaudessa lyödään-systeeminen ja feministinen näkökulma parisuhdeväkivaltaan. *Teoksessa: Aaltonen, Jukka & Rinne, Raili (toim.): Perheterapiassa. Vuoropuhelua vuosituhanen vaihtuessa. Suomen Mielenterveysseuran Koulutuskeskus. Jyväskylä, 218-229.*
- Hoffman, L., & Kyyrönen, K. (1985). Perheterapia: Systeeminen näkemys. Espoo: Weilin + Göös.
- Holma, J., Laitila, A. & Seikkula, J. (2009). Pariterapia parisuhdeväkivallan ehkäisemisen keinona. Tutkimussuunnitelma. Jyväskylän yliopisto.
- Holtzworth-Munroe, A., & Hutchinson, G. (1993). Attributing negative intent to wife behavior: the attributions of maritally violent versus nonviolent men. *Journal of Abnormal Psychology, 102(2), 206.*
- Holtzworth-Munroe, A., Clements, K., & Farris, C. (2005). Working with couples who have experienced physical aggression. *TeAM YYePG, 289.*
- Holtzworth-Munroe, A., Waltz, J., Jacobson, N. S., Monaco, V., Fehrenbach, P. A., & Gottman, J. M. (1992). Recruiting nonviolent men as control subjects for research on marital violence: How easily can it be done? *Violence and Victims, 7(1), 79*
- Husso, M., & Virkki, T. (2008). Sukupuolittunut luottamus ja väkivalta parisuhteissa. *Teoksessa Eija Sevón & Marianne Notko (toim.) Perhesuhteet puntarissa. Palmenia-sarja, 43, 259-273.*
- Johnson, M. P., & Leone, J. M. (2005). The differential effects of intimate terrorism and situational couple violence findings from the national violence against women survey. *Journal of Family Issues, 26(3), 322-349.*
- Johnson, M. P., Leone, J. M., & Xu, Y. (2014). Intimate terrorism and situational couple violence in general surveys: Ex-spouses required. *Violence Against Women, 20(2), 186-207.*
- Johnstone, B. (2002). *Discourse analysis. Oxford: Blackwell.*
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö. Vastapaino.*
- Kurri, K. (2012). Mitä psykoterapeutin on hyvä tietää keskustelun kulusta? *Teoksessa S. Eronen, & P. Lahti-Nuuttila (toim.), Mikä psykoterapiassa auttaa? Integratiivisen lähestymistavan perusteita (s.297–321). Helsinki: Edita*
- McCullum, E. E., & Stith, S. M. (2008). Couples treatment for interpersonal violence: A review of outcome research literature and current clinical practices. *Violence and Victims, 23(2), 187-201.*

- McKenry, P. C., Julian, T. W., & Gavazzi, S. M. (1995). Toward a biopsychosocial model of domestic violence. *Journal of Marriage and the Family*, 307-320.
- Meikle, A. W., Stephenson, R. A., Lewis, C. M., Wiebke, G. A., & Middleton, R. G. (1997). Age, genetic, and nongenetic factors influencing variation in serum sex steroids and zonal volumes of the prostate and benign prostatic hyperplasia in twins. *The Prostate*, 33(2), 105-111.
- Meikle, A. W., Stringham, J. D., Bishop, D. T., & West, D. W. (1988). Quantitating genetic and nongenetic factors influencing androgen production and clearance rates in men. *The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism*, 67(1), 104-109.
- Mendez, M., Horst, K., Stith, S. M., & McCollum, E. E. (2014). Couples treatment for intimate partner violence: Clients' reports of changes during therapy. *Partner Abuse*, 5(1), 21-40.
- O'Toole, L. L., Schiffman, J. R., & Edwards, M. L. K. (2007). *Gender violence: Interdisciplinary perspectives* (2nd ed.). New York: New York University Press.
- Pynnönen, A. (2013). *Diskurssianalyysi: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Schumacher, J. A., Feldbau-Kohn, S., Slep, A. M. S., & Heyman, R. E. (2001). Risk factors for male-to-female partner physical abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 6(2), 281-352.
- Scott, K. L., & Wolfe, D. A. (2000). Change among batterers examining men's success stories. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(8), 827-842.
- Stith, S. & McCollum, E. (2008). *Couples Treatment for Interpersonal Violence: A Review of Outcome Research Literature and Current Clinical Practices*. *Violence and Victims*, 23(2).
- Stith, S. M., McCollum, E. E., & Rosen, K. H. (2011). *Couples therapy for domestic violence: Finding safe solutions*. American Psychological Association.
- Stith, S. M., McCollum, E. E., & Rosen, K. H. (2011). *Couples therapy for domestic violence: Finding safe solutions*. American Psychological Association.
- Stith, S. M., McCollum, E. E., Amanor-Boadu, Y., & Smith, D. (2012). Systemic perspectives on intimate partner violence treatment. *Journal of Marital and Family Therapy*, 38(1), 220-240.

- Straus, M. A., Gelles, R. J., & Smith, C. (1990). Physical violence in American families: Risk factors and adaptations to violence in 8,145 families (pp. 49-73). New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Whitaker, D. J., & Lutzker, J. R. (2009). Preventing partner violence: Research and evidence-based intervention strategies. American Psychological Association.
- White, H. R., & Chen, P. H. (2002). Problem drinking and intimate partner violence. *Journal of Studies on Alcohol*, 63(2), 205-214.
- Wolfe, D. A., & Jaffe, P. G. (1999). Emerging strategies in the prevention of domestic violence. *The Future of Children*, 133-144.